

PUTOVÁNÍ ZA KULTUROU A UMĚNÍM

**KULTURNÍ ORGANIZACE ZŘIZOVANÉ NEBO SPOLUZALOŽENÉ
KRÁLOVÉHRADECKÝM KRAJEM**

PUTOVÁNÍ ZA KULTUROU A UMĚNÍM

**KULTURNÍ ORGANIZACE ZŘIZOVANÉ NEBO SPOLUZALOŽENÉ
KRÁLOVÉHRADECKÝM KRAJEM**

Milé čtenářky a milí čtenáři,
náš kraj, nacházející se na severovýchodě Čech, skýtá širokou škálu historických památek, kulturních akcí a tradičních řemesel. Svě zástupce tu mají profesionální i amatérské divadelní soubory. Dochovala se zde řada sakrálních památek a nalezneme tu i pozůstatky z prusko-rakouské války roku 1866 a doklady pevnostního stavitelství. Existují zde nejrůznější muzea a galerie, archeopark i skanzen lidové architektury. A právě ty bychom vám v této netradiční publikaci rádi představili. Královéhradecký kraj v současnosti zřizuje v oblasti kultury 10 příspěvkových organizací a je spoluzakladatelem čtyř obecně prospěšných společností. Každá instituce ve své kapitole přibližuje svoji pestrou činnost. Dokázali byste odhadnout, kolik předmětů se nachází ve sbírkách hradeckého muzea? Ve které organizaci můžete zažít neopakovatelnou noc pod hvězdami? Nebo co se skrývá pod názvem *Fotoimpuls*? Poodkryjte nevšední každodennost těchto institucí. Věřím, že vás naše organizace natolik zaujmou, že je brzy navštívíte.

Mgr. Martin Červíček
hejtman Královéhradeckého kraje

Milí kulturní nadšenci,
žijeme ve velice proměnlivé době. Nepřízpůsobujeme se jen rychle se vyvíjejícím technologiím, ale především překotným a bohužel často drsným skutečným, na které jsme v Evropě nebyli zvyklí po desetiletí. To vše přetváří náš pohled na svět a odráží se v umělecké tvorbě. Spolu s tím, jak jsme se změnilí my, proměnila se i kultura: tvoříme ji přece všichni dohromady. Záměrně neříkám přízpůsobila, ale proměnila. Nový úhel pohledu na svět vždycky prospíval lidem, kteří tvoří. Hvězdárny, muzea, galerie, ale i unikátní tvorba místních řemeslníků a produkce divadelníků či muzikantů v Královéhradeckém kraji si dokázaly s většinou těžkostí poradit. Přetavily svůj dosavadní přístup v důmyslná řešení třeba s využitím on-line prostředí. Tyto aktivity tvůrčích osobností a institucí si v našem kraji zaslouženě získaly velkou pozornost a při prezentaci našeho kulturního dědictví dostaly autenticky novou formu. Dnes jsou dveře muzeí, hvězdáren či galerií opět skutečně otevřené. Bez vnějších omezení se mohou návštěvníci jejich prostřednictvím podívat na náš svět tak, jak jim to bude vyhovovat: využít skutečnou nebo rozšířenou realitu. Kulturní instituce dnes nabízí docela nová a skutečná setkání s kulturou i s námi všemi. Pozvánku za cestou do historie či do vesmíru prostřednictvím našich kulturních institucí nabízí právě tato publikace.

Svět se mění a kultura se mění s ním. I proto zůstává.

Mgr. Martina Berdychová
náměstkyně hejtmána Královéhradeckého kraje

Příspěvkové organizace Královéhradeckého kraje

1 → Galerie moderního umění v Hradci Králové

2 → Galerie výtvarného umění v Náchodě

2a → GVUN Malá

3 → Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové

4 → Hvězdárna v Úpici

5 → Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

6 → Centrum uměleckých aktivit

7 → Muzeum východních Čech v Hradci Králové

7a → Muzeum války 1866

8 → Muzeum a galerie Orlických hor
v Rychnově nad Kněžnou

8a → Památník Karla Plachetky

8b → Muzeum krajky Vamberk

8c → Sýpka – Muzeum Orlických hor

8d → Synagoga – památník Karla Poláčka

8e → Kapucínský klášter v Opočně

8f → Měšťanský dům č.p. 55, Opočno

8g → Utzův betlém v Olešnici

9 → Muzeum Náchodska – Broučkův dům, Výstavní síň

9a → Pevnost Dobrošov

9b → Jiráskův rodný domek, Hronov

9c → Jiráskovo divadlo a muzeum, Hronov

9d → Klášter Police nad Metují

9e → Stará škola Dřevěnka, Police nad Metují

9f → Stará papírna – Čapkův Mlýn, Hronov

10 → Regionální muzeum a galerie v Jičíně

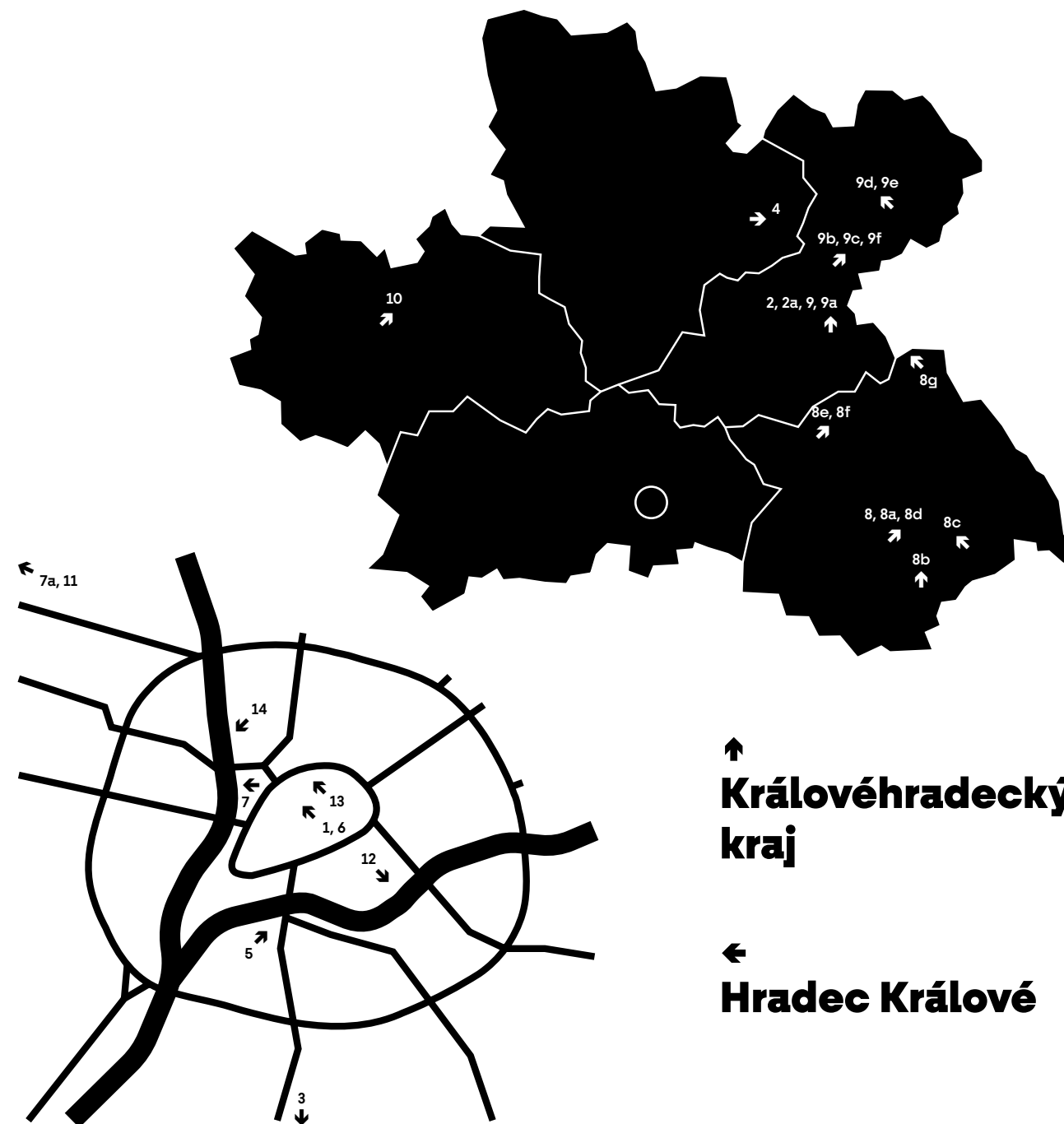
Obecně prospěšné společnosti

11 → Archeopark Všestary

12 → Divadlo Drak a Mezinárodní institut
figurálního divadla

13 → Klicperovo divadlo

14 → Filharmonie Hradec Králové

PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

GALERIE •

Galerie moderního umění v Hradci Králové

Galerie výtvarného umění v Náchodě

HVĚZDÁRNY ••

Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové

Hvězdárna v Úpici

KNIHOVNY •••

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

KREATIVNÍ A VZDĚLÁVACÍ INSTITUCE ••••

Centrum uměleckých aktivit

MUZEÁ •••••

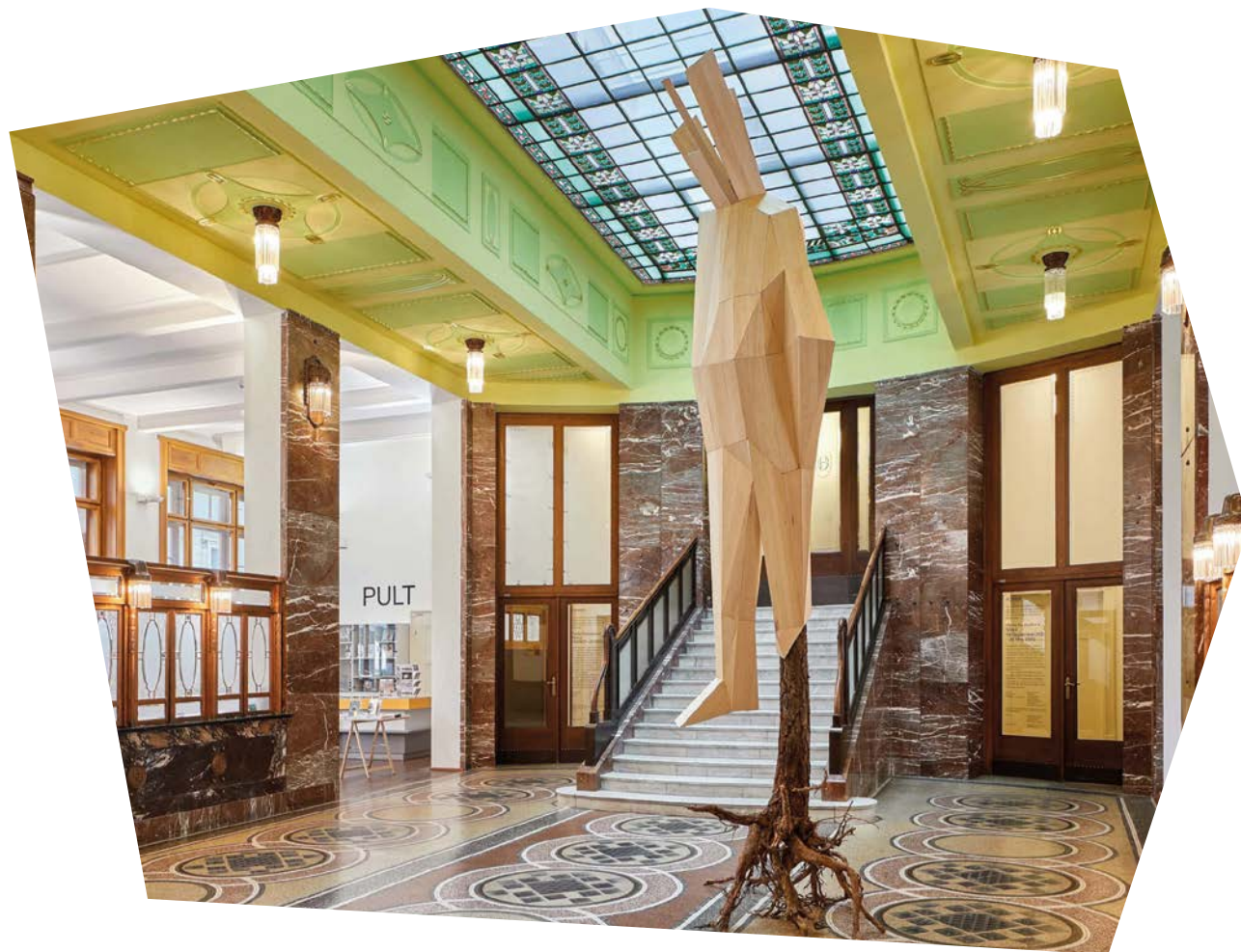
Muzeum východních Čech v Hradci Králové

Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou

Muzeum Náchodska

Regionální muzeum a galerie v Jičíně

GALERIE MODERNÍHO UMĚNÍ V HRADCI KRÁLOVÉ

GMU

Název organizace: Galerie moderního umění v Hradci Králové

Adresa: Velké náměstí 139/140, 500 03 Hradec Králové

Webové stránky: www.galeriehk.cz

Ředitel: MgA. František Zachoval

Slovo úvodem

Galerie moderního umění v Hradci Králové (GMU) se od svého založení několikrát stěhovala, než našla stálé sídlo v budově bývalého Záložního úvěrního ústavu postavené podle návrhu významného českého architekta Osvalda Polívky. Ta v letech 2014–2016 prošla rozsáhlou rekonstrukcí, při které byly odstraněny necitlivé zásahy z minulosti a byla zrestaurována umělecká díla a uměleckořemeslné dekorační prvky v interiérech i exteriéru. Jak již napovídá název galerie, její stálé expozice se soustředí na vývoj českého moderního umění od začátku 20. století až po tvorbu současných umělců. V rámci nové výstavní koncepce GMU od roku 2020 prezentuje svou činnost v nových výstavních prostorech (hlavní výstavní Prostor, Bílá kostka, Černá kostka, Foyer), jejichž architektonické dispozice jsou přizpůsobeny různým formám výtvarného umění. Ve stejném roce došlo po čtyřech letech k celkové obměně stálé expozice *Proměny obrazu / Obrazy proměn*. Realizací nových netradičně pojatých expozic *Minulé století – dvacet osobností* a *Posledních padesát let* se završila dlouhodobá odborná a badatelská činnost kurátorů GMU. Cílem takto nastavené strategie je zpřístupnit různé formy umění a obsahové rozpětí projektů co nejširšímu publiku. Aktualizovaná dramaturgická linka sleduje důsledné propojování formujících se lokálních tendencí a přístupů se současnými výtvarnými aspekty rezonujícími v celostátním měřítku. V roce 2021 galerie získala Sbíрку Karla Tutsche, čítající více než 800 děl. Kolekce je výlučným dokumentem sběratelství od 80. a 90. let minulého století a obsahuje zásadní díla českého umění z období mezi modernou a postmodernou.

František Zachoval

Pobočky

GMU má od roku 2008 ve své správě cyklus sochařských děl *Příběh utrpení a nadějí člověka*, přístupný ve volné přírodě na loukách mezi Stanovicemi a Žirčí, nedaleko Kuksu.

Organizační uspořádání instituce

Statutárním orgánem galerie je ředitel instituce. Organizace se dále člení na odborné oddělení, vědecko-výzkumné oddělení, oddělení vzdělávání pro veřejnost (edukační oddělení), oddělení komunikace s veřejností (a doprovodné programy), ekonomické oddělení a provozní oddělení (úsek provozu pro veřejnost).

Sbírkové fondy

GMU od svého vzniku v roce 1953 vytváří a pravidelně také doplňuje sbírku českého moderního výtvarného umění, rozdělenou na šest samostatně vedených souborů – obrazy, plastiky, kresby, grafické listy, fotografie a pohyblivý obraz. Za desítky let její existence se kurátorům podařilo nashromáždit kvalitní kolekci uměleckých prací, která obsahuje řadu unikátních děl převážně české proveniencí a zahrnuje všechny významné výtvarné směry a tendence 20. století. Nezanedbatelnou část fondu tvoří také díla autorů spjatých s regionem východních Čech (Bohumil Kubišta, Ladislav Zív, Otto Gutfreund, Josef Váchal ad.). Specifické místo v rámci sbírky zaujímá období české moderny s důrazem na podchytení imaginativního umění a jeho proměn, včetně těch sociálně kritických (poetismus, surrealismus, informel, česká groteska ad.). V roce 2019 byla založena nová Sběrka pohyblivého obrazu, která reaguje na absenci ucelené sbírky tohoto druhu umění v České republice a reflektuje jeho vývoj od experimentálních tendencí 70. let 20. století do současnosti. Pod pojmem pohyblivý obraz rozumíme různé interdisciplinární přístupy, k nimž patří práce s filmem, videoart nebo i práce s diaprojekcí či videoinstalace. Zároveň byla v roce 2019 ustanovena Sběrka střední a východní Evropy, zaměřená na díla autorů z tohoto geografického prostředí z období od roku 2000 do současnosti. Sbírkové předměty GMU se prostřednictvím mezigalerijních zápůjček objevují také na výstavách jiných institucí nejen na území České republiky, ale

i v zahraničí. Například v roce 2019 byla v Tretjakovské galerii v Moskvě otevřena nejočekávanější výstava roku, věnovaná 175. výročí narození mistra Ilji Jefimoviče Repina (1844–1930). Královéhradecká galerie na ni zapůjčila autorův obraz *Křížové procesí v dubovém lese*, který byl před tím v Rusku vystaven pouze jednou, a to v roce 1891.

Vědecko-výzkumná činnost

Od roku 2019 galerie v rámci plnění svého hlavního poslání kladla důraz na vlastní „základní výzkum“ a jeho veřejné šíření formou edukačních programů pro veřejnost, výstavních projektů a publikační činnosti. Současně na základě sbírkotvorné činnosti, profilace a odborného zpracování sbírek získává nové poznatky. Realizuje tak uměleckohistorický výzkum zaměřený na základní principy jevů a skutečností ve výtvarném umění.

Vědecko-výzkumné oddělení, které na výzkumu spolupracuje se zaměstnanci odborného oddělení galerie, koordinuje také činnost nakladatelství GMU a zasedání Ediční rady. Činnost oddělení současně naplňuje definiční znaky organizace pro výzkum a šíření znalostí podle čl. 2 bod 83, 84, 93 Nařízení Komise (EU) č. 651/2014.

Ediční a publikační činnost

V roce 2019 galerie upustila od vydávání drobných katalogů ve prospěch větších, odborně zaměřených publikací v rámci jednotné ediční řady, na jejichž přípravě se nově podílejí i externí odborníci. Poprvé bylo knižně vydáno zpracování historie části sbírkového fondu GMU (*Biskup Josef Doubrava, milovník umění a mecenáš*, editorka: Petra Příkazská), dále vyšla např. publikace k výstavě zabývající se zobrazováním krajiny Orlických hor v průběhu posledních dvou století (*Krajina skrytá uvnitř světa – Obrazy Orlických hor*, text: Klára Zářecká a Vlastislav Tokoš). Na konci roku 2020 GMU vydala dva obsáhlé katalogy k nově otevřeným stálým expozicím, které se daná témata snaží uchopit netradičně, čímž nabývají nadregionálního významu. Jejich autory jsou kurátoři obou dlouhodobých výstav: katalog *Posledních padesát let* koncipoval Tomáš Pospiszyl, přední teoretik současného českého umění. Publikace přibližuje rozmanitost současné umělecké tvorby nikoli chronologicky, ale tematicky, s důrazem na různorodost

výtvarného jazyka konkrétních umělců a umělkyní, včetně mladé generace. Druhý katalog, s názvem *Minulé století – dvacet osobností*, rovněž nepředstavuje českou výtvarnou tvorbu první poloviny 20. století tradičně na základě chronologického řazení stylů, ale tentokrát skrze svébytná díla 20 vybraných uměleckých osobností. Jeho editorkou je Petra Příkazská. Oba katalogy vznikly s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Dalším předmětem výzkumu v roce 2021 bylo dílo Milana Langera (1944–2017), významného multimediálního a vizuálního umělce spjatého s regionem východních Čech. Kolektivní monografie představuje jeho mnohvrstevnaté a rozsáhlé dílo, které bylo dosud širší i odbornou veřejností neprávem opomíjeno. Publikace *Originál? Umění napodobit umění* vznikla v rámci stejnojmenné výstavy a konference, uspořádaných GMU, není však určena pouze jejich návštěvníkům, ale každému, kdo se může setkat s fenoménem falz ve výtvarném umění a chce se o něm dozvědět více. Do kategorie autor-ských knih lze zařadit publikaci současného umělce Matyáše Chocholy *Vůně úspěchu*, jež doplnila autorův výstavní projekt. Podobným titulem je *Pokus o znovunalezení skutečnosti* umělkyně Aleny Kotzmannové, která v letech 2009–2019 vytvořila celkem 10 „kapitol“ série *Pokusů*; ty konfrontují fotografie, tisky a objekty uspořádané do významotvorných řad. Grafické úpravy této knihy se ujal Mikuláš Macháček (studio-zetzetz) a jejím spoluvydavatelem je londýnské nakladatelství Eastern Front. Tento typ publikací uzavírá další autorská kniha *Kdybych neměla tělo, mohla bych být všude* od malířky Bronislavy Orlické. Celou knihou nás provázejí výrazné indigově modré postavy v nejrůznějších situacích, které společně s čistým grafickým zpracováním Štěpána Marka vytvářejí ucelený pohled na autorčinu tvorbu. Populárně-naučná literatura je v rámci vydavatelské činnosti GMU zcela novým typem publikací. Vůbec první knihu, jež spadá do této kategorie a na niž by měly postupně navazovat další, představuje *Galerie moderního (č)umění*, která v rámci svého segmentu publikací zatím nemá obdoby a znamená velký přínos pro popularizaci galerijní edukace.

Edukační činnost

Edukační oddělení nabízí edukační programy navázané na stálou expozici a také programy a workshopy reagující na

krátkodobé výstavy. Cílem této činnosti je zpřístupňovat návštěvníkům galerijní prostředí již od útlého věku tak, aby ho vnímali jako přirozené místo pro setkávání, poznávání, komunikaci, spolupráci a tvorbu a aby získali příležitost pro hledání vztahu k umění a estetickým hodnotám, ke kultivaci sebe sama a dokázali reflektovat své dojmy. Programy cílí na všechny oblasti smyslového vnímání a na setkávání s rozličnými variantami vizuálního vyjádření. Jejich aktuální nabídka pokrývá různé věkové kategorie od rodičů s dětmi od tří let přes školní skupiny všech stupňů vzdělávání, pedagogy až po dospělé a seniory. Edukační oddělení nabízí prostor pro spolupráci, výtvarné poznání a vyjádření formou výtvarných ateliérů, dále poskytuje prostor dětem a náctiletým od šesti do 18 let v rámci jarních, letních či podzimních prázdnin. Kromě toho se zapojuje do meziinstitucionální spolupráce a dlouhodobé kooperace na projektech Rodinné pasy a Senior pas.

Kroužky, kluby, spolky

V posledních letech galerie zintenzivnila úzkou spolupráci s různými kluby a spolky, především se spolkem Senioři ČR, pro který edukační oddělení v součinnosti s odborným oddělením připravuje cykly přednášek, výtvarných dílen a kurzů.

Přednášky a diskuze

GMU v rámci doprovodných programů k výstavám pořádá konference, přednášky a diskuze s autory a externími odborníky na danou problematiku.

Služby veřejnosti

Mimo samotné oborové zaměření a s ním spojené aktivity je GMU otevřená nejširší veřejnosti i ve smyslu pronájmů prostor pro různé účely. Nabízí zázemí velkému množství kulturních aktivit, na nichž se podílí (v roce 2019 např.: Open pocket – autorský market, Jazz Goes to Town, AV performance v rámci cyklu koncertů MENU; v roce 2020 např.: projekce filmů, hostování koncertů atd.). V roce 2021 GMU uspořádala sněm Rady galerií ČR (profesní unie českých muzeí umění) společně s konferencí v rámci výstavy *Originál? Umění napodobit umění*, jež se věnovala problematice falz z nejrůznějších úhlů pohledu.

Knihovna

Fond galerijní knihovny tvoří tři rozsáhlé soubory, které dohromady čítají téměř 12 000 knihovních jednotek. První soubor obsahuje encyklopedické publikace a monografie věnované teorii a dějinám umění a dále publikace o tvorbě významných umělců. Ve druhém se nacházejí periodika věnovaná výtvarnému umění a architektuře. Třetí a nejrozsáhlejší soubor tvoří katalogy výstav, které představují cenný zdroj informací pro odborníky a studenty. Nová koncepce galerie se snaží dostat knihovnu GMU do povědomí co nejširšího okruhu čtenářů, zejména pak studentů UHK. Od roku 2022 je větší část fondu knihovny veřejně přístupná ve foyer GMU, jehož součástí je *Dekoratивní panneau* od malíře Jana Preislera.

Účast na konferencích

Zaměstnanci GMU se pravidelně účastní domácích i mezinárodních odborných symposií, konferencí, kolokvií a diskuzí, ať už jako posluchači, nebo přednášející.

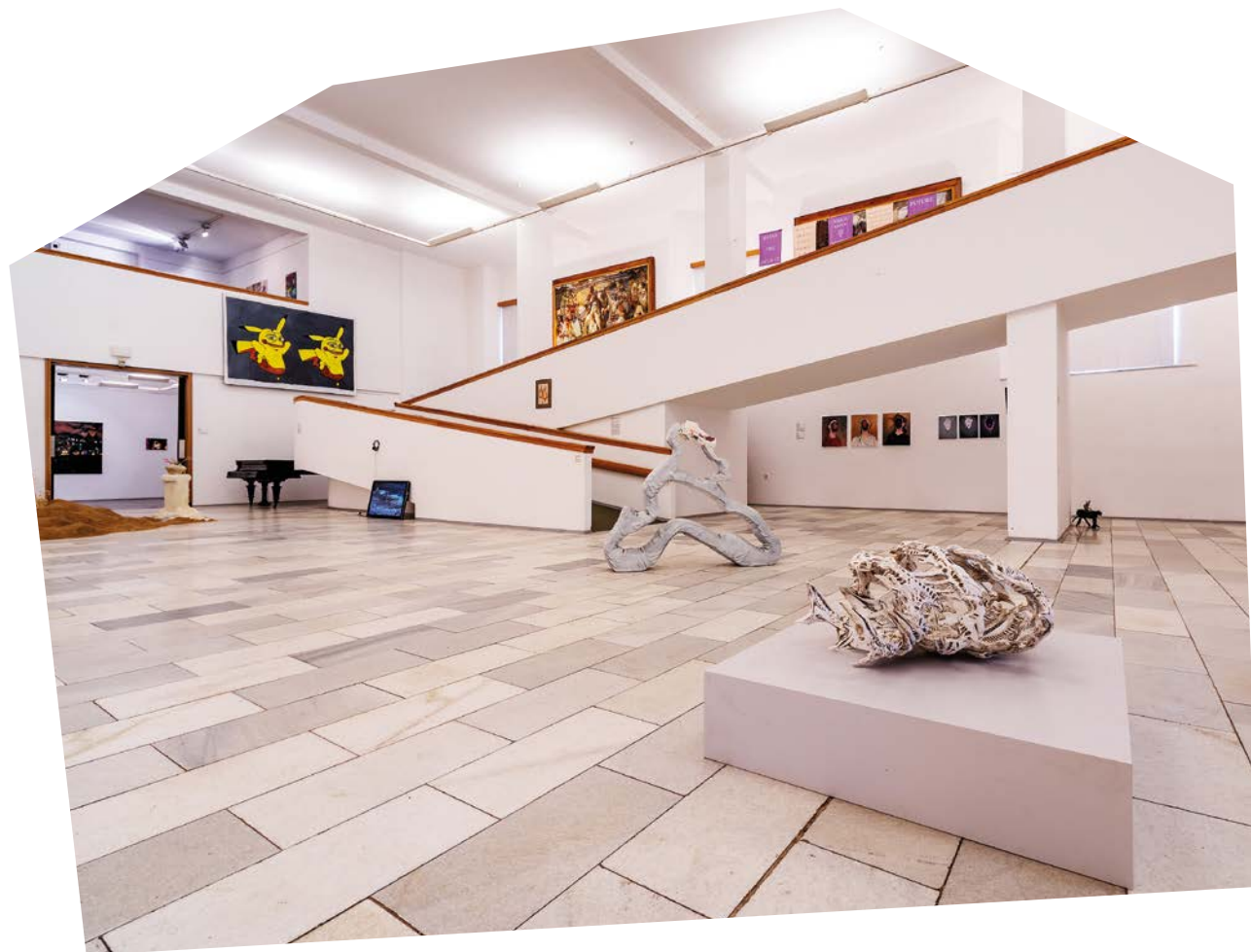
Mimořádné aktivity, projekty, novinky, zajímavosti

Galerie se snaží být viditelná v co nejširším kulturním zorném úhlu. Kromě kurátorské a edukační činnosti nabízí i velké množství doprovodných aktivit od přednášek, komentovaných prohlídek přes koncerty až po projekce filmů. Jejím cílem je vytvořit z bílých zdí útulný prostor naplněný uměním od suterénu až po čtvrté patro. Jako organizace se zapojuje také do aktivit, které pořádají jiné královéhradecké spolky, např.: Zažít město jinak (Centrum uměleckých aktivit), Jazz Goes to Town (kontrapunkt, z. ú.) nebo Kino 2.0 (Bio Central). Zároveň se snaží působit i mimo svůj vytyčený prostor: účastnila se např. Knižního veletrhu UHK, kde studentům prezentovala vlastní publikační činnost. Nabízí pravidelné dětské dílny a workshopy pro dospělé a seniory.

Členství v odborných organizacích

GMU je členem Rady galerií České republiky.

GALERIE VÝTVARNÉHO UMĚNÍ V NÁCHODĚ

Název organizace: Galerie výtvarného umění v Náchodě

Adresa: Smiřických 272, 547 01 Náchod

Webové stránky: www.gvun.cz

Ředitel: MgA. Alexander Peroutka, Ph.D.

GVUN

Slovo úvodem

Galerie výtvarného umění v Náchodě (GVUN) byla založena jako okresní v lednu roku 1966. Po provizoriích našla až v roce 1983 své trvalé sídlo v barokní zámecké jízdárně, kterou jsme novou vestavbou adaptovali pro naše potřeby. Nadčasové výstavní prostory, jež v ní byly získány, navrhl arch. Josef Wagner. Moderní, monumentální bezbariérový interiér patří k nejpůsobivějším v ČR. Jízdárna leží v areálu zámku v krásném přírodním prostředí vhodném k procházkám i rozjímání. Jsme sbírkotvornou institucí, orientovanou výstavně i akvizičně na všechny hlavní obory současného českého výtvarného umění, ale také na ruské malířství 19. a počátku 20. století. Ročně proběhne 10–11 výstav. V lichých letech instalujeme v přízemí jízdárny naši jedinečnou sbírku žánrového ruského malířství, v sudých letech v celém prostoru představujeme pozoruhodné osobnosti české výtvarné kultury. Každoročně pak několika výstavami uvádíme mladé, nadějně umělce a umělkyně z center i regionů. Výstavní sezonu vždy uzavíráme monumentálním salonem širokého regionu, který podává aktuální představu o výtvarném dění v severovýchodních Čechách. Ob rok uvádíme sezonu výstavou výsledků výtvarné multigenerační soutěže pro občany Náchodska Naše galerie. Obě tyto po sobě následující výstavy zimního období jsou mimo jiné i všeobecně vítanou a respektovanou platformou pro setkávání uměnímilovné veřejnosti a vždy jsou společenskými událostmi široké oblasti. Výstavní program jako takový je oborově, generačně i geograficky bohatě a vyváženě strukturován i se zřetelem k vlastnímu sbírkovému fondu. Vedle prezentace vlastních sbírek je naší profesní ctižádostí uvádět do širšího povědomí také osobnosti opomíjené, méně známé nebo dosud nepovšimnuté, a to se zřetelem k regionu. Osobitý, zajímavý výstavní program s dalšími souvisejícími aktivitami galerie a vlastní lokalita zámeckého areálu v širokém, krásném a rozmanitém přírodním úkrají jsou přesvědčivými důvody k pravidelným návštěvám náchodské galerie.

Jan Kapusta
(ředitel v letech 1992–2021)

GVUN je od počátku své existence (1966) zaměřená svou sbírkotvornou činností, výstavním, publikačním a doprovodným programem na umění v geografickém prostoru východu, původně v prostoru východní Evropy. Kapitál sbírky GVUN a dlouhodobá programová náplň se zhodnocují v čase. Programová a sbírkotvorná koncepce má na jednu stranu jasný regionální význam, na druhou stranu má zároveň význam globální. Tvůrčí napětí mezi regiony a centry dnešního kulturního a společenského dění je velkým tématem a pracovním materiálem pro naši odbornou, kurátorskou, edukační a další činnost. Jsme plně vybaveni pro komplexní práci s aktuálními tématy dnešního uměleckého provozu, s uměním současným, moderním a historickým. Naše galerie působí v dynamickém prostoru pohraničí, který nám otevírá cesty spolupráce v blízkém regionu Dolního Slezska nebo v širším evropském prostoru. Se svou programovou náplní a doprovodným programem jsme v roce 2022 vystupili i mimo tradiční prostory architektury zámecké jízdárny do dalšího prostoru v centru města Náchoda (tak, jak naše galerie již v minulosti působila do roku 2002) a navazujeme kontakty s institucemi s blízkou výstavní, programovou a odbornou koncepcí v České republice a v zahraničí. Živá spolupráce v perspektivě současnosti a jejich aktuálních uměleckých, kulturních a společenských témat nás motivuje a rozšiřuje okruhy našeho působení do budoucnosti.

Alexander Peroutka

Organizační uspořádání instituce

GVUN v roce 2022 rozšířila své působení i mimo objekt zámecké jízdárny náchodského zámku. Tato proměna by měla být vstřícným krokem vůči širší veřejnosti a zároveň umožnit realizace projektů vizuálního umění (výstavy, rezidence...) a doprovodného programu a výzkumu ve formátech, které jsou současné a zároveň umožňují větší interakci s publikem. Tato změna ovlivnila naši programovou náplň, prostor a dosah naší působnosti. Vzniklo tak dynamické prostředí galerie, jež se průběžně tvaruje a reaguje na aktuální otázky uměleckého provozu. Na jednu stranu usilujeme o dlouhodobou kontinuitu našeho programu, práce a prostoru, na druhou stranu chceme zdůraznit význam a možnosti naší práce v tomto kontextu na regionální, republikové a mezinárodní úrovni.

Sbírkové fondy

Sbírku náchodské galerie tvoří několik fondů. České a slovenské umění: obrazy, kresba, grafika, fotografie, plastika, textil, sklo, keramika; Ruské malířství 19. a počátku 20. století, také se zřetelem k fenoménu ruské emigrace 1. poloviny 20. století: obrazy, kresba, grafika, plastika (také obrazy

a grafika 70. a 80. let 20. století), ikony 17. až 20. století; Umění pobaltských republik 70. až 90. let 20. století: obrazy, kresba, grafika, plastika; Polské umění 60. až 90. let 20. století: obrazy, kresby, grafika, plastika, koláž; Bulharské umění 2. poloviny 20. století: obrazy; Evropské umění – italské, německé, rakouské, španělské, francouzské 16. až 20. století: obrazy, grafika.

Edukační činnost, přednášky a besedy

Při přípravě doprovodných akcí GVUN primárně reagujeme na aktuální otázky našeho provozu a právě probíhajících výstav. Nová média a film se také stávají integrální součástí programu. Důraz klademe také na architekturu a urbanismus jako další podobu vizuálního umění a jeho kontextu ve vztahu k místu, ke geografii, k regionu. Také mezigenerační dialog je podstatným tématem doprovodného programu, a to jak z perspektivy naší kontinuity, tak z perspektivy současných otázek uměleckého provozu a společnosti.

Služby veřejnosti

Galerie jako specializovaná sbírkotvorná instituce poskytuje ve smyslu platných zákonných norem služby odborné i laické veřejnosti. Specialistům z oboru umožňuje studium spravovaných sbírkových předmětů a studium odborné knihovny, podává vyžádané informace výtvarným umělcům. Zodpovídá speciální dotazy laické veřejnosti. Poskytuje služby vedoucí k uspokojování kulturních, výchovných, vzdělávacích a informačních potřeb. Zaměstnanci galerie využívají svých odborností i mimo organizaci např. v nákupních komisích a poradních sborech sbírkotvorných institucí, poskytují odbornou metodickou pomoc při správě a využívání městských sbírek výtvarného umění i pedagogické vedení ve sféře amatérského výtvarnictví.

Knihovna

Odborná knihovna GVUN se dále rozšiřuje o současné publikace související s naší prací, sbírkou, programem, výzkumem a aktuální kritikou a teorií moderního a současného umění. Její zveřejnění je dlouhodobým plánem, který je v přípravě a realizaci.

Ediční a publikační činnost

Ediční a publikační činnost organizace souvisí téměř výhradně s její výstavní a sbírkotvornou prací. Publikace různého rozsahu a nákladu jsou vydávány k výstavám a je kladen důraz na jejich využitelnost dalšími subjekty. Vydávány jsou také vědecké sbírkové katalogy sloužící všestranné dokumentaci a propagaci sbírkových fondů. Je plněna povinnost označovat kmenové publikace v periodiku *Nové knihy* a kmenové neperiodické publikace jsou vkládány do registru ISBN.

Účast na konferencích

Konference (odborné, tematické...) jsou jedním z mnoha doprovodných programů a také součástí odborné praxe zaměstnanců (kurátorů). Jsou realizovány v rámci programu GVUN nebo jiných spřízněných institucí v oboru. Naším úkolem je být proaktivním účastníkem a obstát v tomto širším a aktuálním odborném meziinstitucionálním a meziautorském dialogu.

Členství v odborných organizacích

GVUN je členem profesního oborového sdružení Rada galerií České republiky.

HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM V HRADCI KRÁLOVÉ

Název organizace: Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové

Adresa: Zámeček 456/30, 500 08 Hradec Králové

Webové stránky: www.astrCHK.cz

Ředitel: Mgr. Miroslav Krejčí

Slovo úvodem

Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové (HPHK) je specializovaná kulturně osvětová a vzdělávací organizace přírodovědného charakteru. Jejím základním posláním je seznamovat širokou veřejnost, především mládež, s poznatky v astronomii a příbuzných přírodních a technických vědách a tak přispívat ke zvyšování kulturní a vzdělanostní úrovně občanů. Již více než šest desetiletí se na jižním okraji metropole východních Čech, v jedné z nejhezčích lokalit mezi Novým Hradcem Králové a Zámečkem, nachází a veřejnosti slouží budova hvězdárny. Její poloha na hřebenu nabízí nejen výhledy do jižního údolí s rybníky Datlík a Roudnička, jihozápadním až západním směrem daleko do roviny Polabské nížiny za Kutnou Horu a k Českému Brodu, ale především vzhůru do oblastí mnohem vzdálenějších, ve kterých lze pozorovat zajímavé objekty denní i noční oblohy.

Prostory budovy se specializovaným přístrojovým vybavením a původní planetárium z 60. let minulého století umožňují realizaci kulturně-vzdělávacích pořadů určených pro nejširší veřejnost, děti, školní mládež i organizované skupiny návštěvníků v rámci volnočasových aktivit a turistického ruchu. Programová nabídka HPHK zahrnuje komponované večerní pořady, pozorování denní a noční oblohy, dětské pořady, přednášky, besedy, pozorování významných jevů, tematické výstavy, akce pořádané mimo hvězdárnu a další aktivity. Zájemci o astronomii z řad žáků a studentů základních a středních škol navštěvují astronomický kroužek.

Naše zařízení bylo v letech 2014 a 2015 podstatně rozšířeno s využitím dotací ze strukturálního fondu EU, Operačního programu VaVpl (Výzkum a Vývoj pro Inovace). Byl vybudován a vybaven nový objekt digitálního planetária, které nahradilo původní malé opticko-mechanické planetárium (nejstarší v ČR), a byly pořízeny zahraniční vzdělávací pořady.

Došlo k zásadnímu rozšíření možností vizuální prezentace dění na obloze. Kromě zobrazení denní a noční hvězdné oblohy umožňuje digitální systém nahlédnout do blízkého i velmi vzdáleného okolí planety Země. Návštěvníci pořadů tak mohou proletět v těsné blízkosti jádra komety či nad detailně vyobrazeným povrchem 4,7 miliardy kilometrů vzdálené trpasličí planety Pluto. V planetáriu dokážeme návštěvníky virtuálně provést mezihvězdným prostorem Galaxie až do těch nejvzdálenějších částí pozorovatelného vesmíru.

Obrazové informace získané z měření a pozorování pozemskými přístroji i sondami pracujícími ve vzdálených oblastech sluneční soustavy spatří návštěvníci našich pořadů již několik hodin po uvolnění zpracovaných dat. Výsledky lidské snahy a pokroku v poznávání přírody a vesmíru jsou prezentovány atraktivně a takřka bezprostředně.

Během své dlouholeté nepřetržité činnosti se hvězdárna stala místem, kde návštěvníci ze širokého okolí nacházejí příležitost k poučení, vzdělávání, zamyšlení, pohledu na svět v jiných souvislostech či jen k příjemně stráveným chvílím volna.

Miroslav Krejčí

Organizační uspořádání instituce

Statutárním orgánem organizace je ředitel. K zajištění stanovených úkolů je organizace dále vnitřně členěna na tři oddělení: kulturně-vzdělávací, ekonomicko-správní a technické. Pro každé z nich je ředitelem organizace stanoven vedoucí, který příslušné oddělení řídí a odpovídá za jeho činnost. Průměrný počet zaměstnanců organizace je 18.

Aktivity pro veřejnost

Pro nejširší veřejnost má HPHK v programové nabídce celou řadu kulturně-vzdělávacích pořadů.

Pořady pro děti v doprovodu dospělých jsou na programu každou sobotu. Jsou vhodné pro děti od pěti let a obsahují astronomickou pohádku a prohlídku aktuální večerní hvězdné oblohy v sále digitálního planetária. Na hvězdárně pokračují prohlídkou dalekohledů v jižní kopuli a při příznivém počasí pozorováním Slunce. Z vyhlídkové terasy se pak děti i jejich doprovod podívají malými dalekohledy na oblohu i do okolí.

Pro dospělé publikum, studenty a starší školní děti jsou určeny večerní programy (středy, pátky a soboty), které začínají v projekčním sále digitálního planetária a obsahují: ukázky hvězdné oblohy formou komentované celoplošné projekce, informace o viditelnosti zajímavých objektů na aktuální obloze, novinky z astronomie a kosmonautiky, atraktivní virtuální cestování časem a prostorem s ukázkami obrazů skutečných objektů získaných na základě výsledků výzkumu a pozorování pozemních i kosmických observatoří a rovněž vlastních obrazových materiálů pořízených přístrojovým vybavením hvězdárny, dále full-dome projekci profesionálně zhotovených zahraničních vzdělávacích pořadů opatřených českým dabingem. Po skončení programu v projekčním sále jsou návštěvníkům k dispozici prostory interaktivních expozic digitálního planetária.

Pořady zaměřené na pozorování oblohy jsou rovněž vhodné převážně pro dospělé publikum, studenty a starší školní děti. Probíhají na hvězdárně (středy, pátky, soboty) a za příhodných podmínek mají návštěvníci možnost pozorovat s využitím specializovaného technického vybavení hvězdárny objekty denní i noční oblohy (Slunce, Měsíc, planety sluneční soustavy, zajímavá hvězdná uskupení, pozůstatky

vesmírných procesů, hvězdy, objekty vzdáleného vesmíru a další). Pozorování je doplněno odborným výkladem. Při nepříznivém počasí je podle možností využita projekce oblohy v historickém malém Zeissově opticko-mechanickém planetáriu, případně projekce v přednáškovém sále hvězdárny.

V blízkém i vzdálenějším okolí areálu hvězdárny jsme pro návštěvníky našich programů i pěší turisty vybudovali dvě naučné stezky – Planetární a Galaktickou. Jednotlivá zastavení na nich nabízejí nejen informace o velikostech a vlastnostech znázorněných těles a útvarů, ale přispívají k vytvoření představy o obrovských vzdálenostech mezi nimi.

Řadu našich aktivit vykonáváme také mimo sídlo organizace, zejména v regionu Královéhradeckého kraje, ale i mimo něj. Pro různé formy dětských pobytů v přírodě nabízíme programy přizpůsobené možnostem v místě jejich konání. Podle konkrétních podmínek jsou doplněny projekcí z přenosného dataprojektoru, interaktivními modely a přenosnými optickými přístroji pro atraktivní pozorování oblohy v přírodě.

Při vhodných příležitostech, často ve spolupráci s jinými subjekty, realizujeme akce zaměřené na popularizaci astronomie, kosmonautiky a příbuzných přírodovědných oborů, pozorování a podávání informací o aktuálním dění na obloze, vztah člověka k vesmíru a Zemi a zprostředkování praktických informací k pozorovací a přístrojové technice.

Edukační činnost

Především na školní mládež je orientována naše nabídka vzdělávacích pořadů o Zemi a vesmíru pro žáky a studenty škol všech stupňů a zaměření. Široká nabídka programů ve hvězdárně a digitálním planetáriu je určena pro účastníky od dětí v předškolním věku až po dospělé studující univerzitu třetího věku. Jsou koncipovány tak, aby vhodně doplňovaly a rozšiřovaly školní látku, zejména v přírodovědně zaměřených předmětech a činnostech.

Součástí programů pro školy je pozorování pomocí speciálního přístrojového vybavení hvězdárny z kopule a vyhlídkové terasy, prohlídka a výklad s využitím interaktivních exponátů a modelů, provádění experimentů, projekce v přednáškovém sále, výklad s využitím světelných panelů ve vestibulu a další aktivity podle druhu programu.

V digitálním planetáriu programy obsahují kvalitní projekci hvězdné oblohy, názorné animace a obrazy reálných vesmírných objektů získané na základě nejnovějších výsledků vědeckého výzkumu. Programy jsou doplňovány profesionálními a kvalitními odbornými pořady opatřenými českým dabingem, uvedenými ve formátu celooblohové (full-dome) projekce.

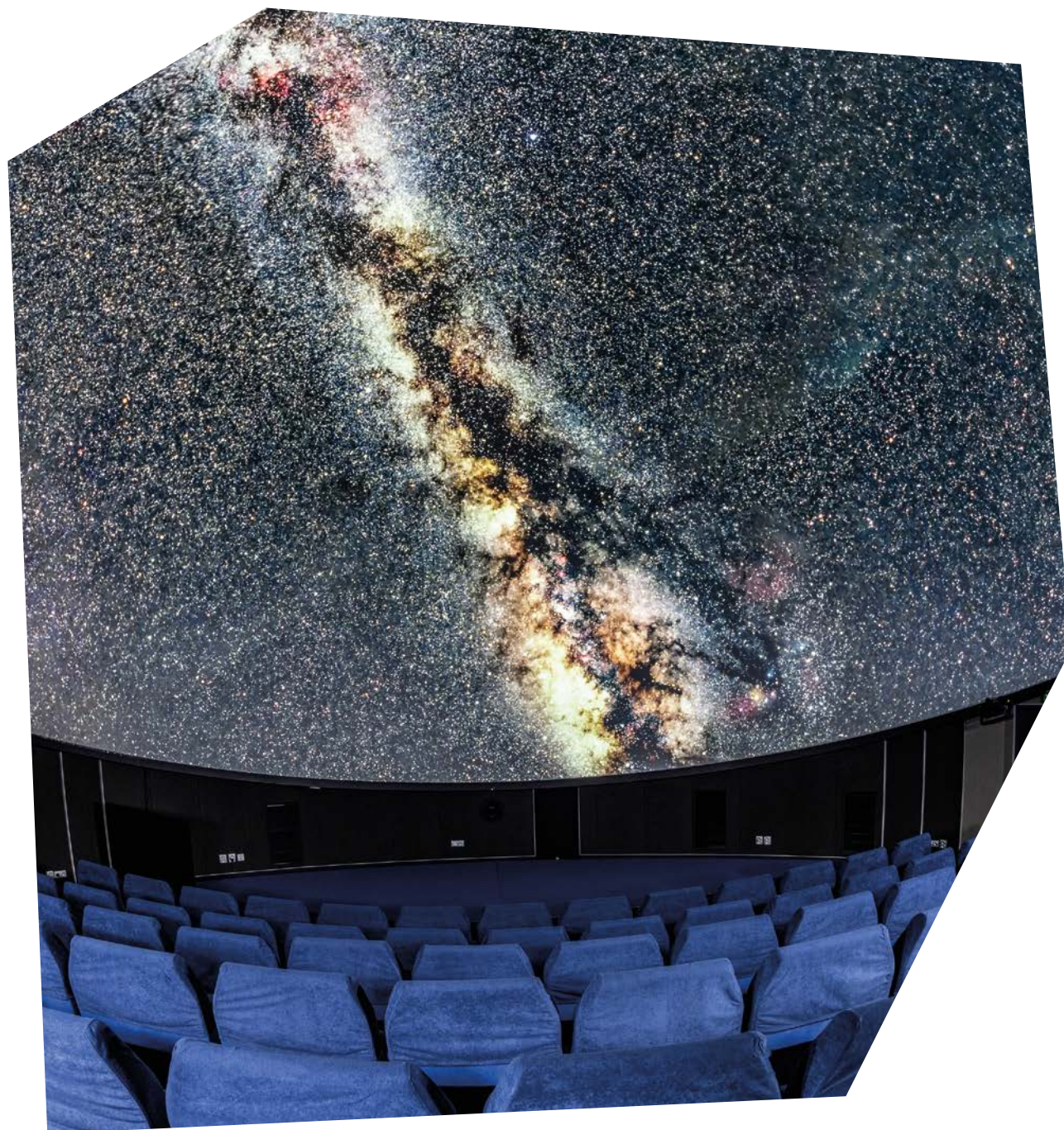
Možnosti projekčního systému, obsah i forma přinášejí žákům a studentům v procesu vzdělávání zcela nevšední zážitky i v době, kdy jsou zahlceni nejrůznějšími moderními elektronickými a audiovizuálními technologiemi.

Živě a interaktivně provedený program a seriózní prezentace výsledků vědy a výzkumu v prostředí hvězdárny a digitálního planetária vytvářejí vhodnou příležitost k diskuzi o tématech a souvislostech, které žáky a studenty jinde nenapadnou, a nabízí prostor k jejich aktivnímu zapojení do procesu vzdělávání.

Pedagogičtí pracovníci mohou vybrat vhodný program pro libovolnou věkovou skupinu žáků a studentů – od mateřských škol po školy vysoké. Návštěva hvězdárny a planetária je mimo jiné také inspirací k chystaným tématům školní výuky, příležitostí k opakování i rozšiřování vědomostí žáků a přispívá k podpoře zvyšování zájmu o studium přírodovědně a technicky zaměřených oborů.

Pro skupiny návštěvníků vyžadující individuální přístup (např. se zrakovým, sluchovým, mentálním či jiným postižením, případně mladistvým i dospělým z diagnostických ústavů a jiných sociálních zařízení) nabízíme speciální programy zohledňující jejich specifické možnosti a potřeby.

Ve spolupráci s organizátory přírodovědně zaměřených vzdělávacích akcí, soutěží a olympiád připravujeme speciálně zaměřené programy pro jejich účastníky a soutěžící. Poskytujeme systematickou konzultační pomoc studentům zapojeným do přírodovědných soutěží a dalších odborných činností v průběhu školního studia.

Kroužky, kluby, spolky

Žáci a studenti základních a středních škol s hlubším zájmem o astronomii a kosmonautiku využívají možnosti systematického vzdělávání v astronomickém kroužku. Pro jeho činnost je k dispozici přístrojová technika, zařízení a prostory hvězdárny, digitálního planetária, pozorovacího domku a venkovního areálu hvězdárny. Astronomická společnost v Hradci Králové se pravidelně schází na hvězdárně a jejím členům je pro pozorování oblohy umožněno využívat zařízení pozorovacího domku.

Přednášky a besedy

Pro zájemce pořádáme specializované odborné akce na aktuální astronomická, kosmonautická, ale i jiná zajímavá přírodovědně zaměřená témata. Probíhají v přednáškovém sále hvězdárny či v projekčním sále digitálního planetária formou projekcí, přednášek a besed s odborníky a zajímavými osobnostmi.

Služby veřejnosti

Kromě pravidelných pořadů poskytujeme jednotlivcům z nejširší veřejnosti, orgánům veřejné správy, hvězdárnám, astronomickým kroužkům, astronomům-amatérům a dalším zájemcům odbornou informační, metodickou a poradenskou pomoc formou odpovědí na telefonické, e-mailové, písemné nebo ústní dotazy týkající se úkazů na obloze, východů a západů Slunce, fází Měsíce, viditelnosti planet, časových pásem, problematiky světelného znečištění, veřejného osvětlení apod.

Ediční a publikační činnost

Informace z astronomie a příbuzných vědních oborů šíříme prostřednictvím dostupných hromadných sdělovacích prostředků, vlastních internetových stránek, sociálních sítí, internetových médií, ve spolupráci s Astronomickou společností v Hradci Králové prostřednictvím vydávaného dvouměsíčníku *Povětroň* a vlastním nákladem vydávaného informačního zpravodaje *Měsíčník*.

Zajišťujeme tvorbu a prodej publikací a pomůcek pro astronomii a kosmonautiku, které si v rámci našich programů mohou návštěvníci zakoupit. V rámci prodeje poskytujeme kupujícím odborné rady k manipulaci s astronomickými pomůckami a jejich správnému použití.

Účast na konferencích

Pracovníci hvězdárny se účastní tuzemských i zahraničních odborných akcí zaměřených na technologie a projekční systémy digitálních planetárií, na kterých konzultují zkušenosti s provozem a pokroky i nové směry ve vývoji zobrazovacích možností.

Důležitým zdrojem informací pro výběr vhodných a kvalitních pořadů doplňujících naše programy je účast na přehlídkách celosvětové tvorby v oblasti specifického formátu full-dome.

Mimořádné aktivity, projekty, novinky a zajímavosti

Při výskytu neočekávaných astronomických i jiných neobvyklých úkazů na obloze zajišťujeme v budově hvězdárny a digitálního planetária, případně i v jiných místech souvisejících s příslušnou událostí konání mimořádných akcí a pozorování těchto jevů.

Členství v odborných organizacích

Jsme jedním ze zakládajících členů České asociace science center, s jejímiž členy spolupracujeme při výměně zkušeností z provozu, tvorby programů, údržby a tvorby exponátů, při medializaci a prezentaci činnosti science center široké i odborné veřejnosti a státním orgánům.

V rámci členství v Asociaci hvězdáren a planetárií spolupracujeme s obdobně zaměřenými organizacemi v České republice a účastníme se akcí touto asociací pořádaných.

HVĚZDÁRNA V ÚPICI

Název organizace: Hvězdárna v Úpici
Adresa: U Lípek 160, 542 32 Úpice
Webové stránky: www.obsupice.cz
Ředitel: Ing. Marcel Bělík

Slovo úvodem

Hvězdárna v Úpici je specializovanou kulturně-osvětovou a vzdělávací organizací přírodovědného charakteru se sídlem v Úpici. Založena byla v roce 1959. Jejím základním posláním je seznamovat širokou veřejnost s poznatky v astronomii a příbuzných přírodních i technických vědách, podílet se na vědecko-výzkumných pracích, obzvláště ve vztahu ke Slunci a Zemi a jejímu prostředí, a tak přispívat ke zvyšování celkové kulturní a vzdělanostní úrovně. S pomocí dalekohledů hvězdárny je možno sledovat objekty noční oblohy, a to jak ty dobře pozorovatelné – Měsíc a planety – tak i objekty vzdáleného vesmíru či například planetky a komety. Díky naváděným dalekohledům můžeme našim návštěvníkům nabídnout i pohled na objekty dříve pozorovatelné pouze velmi problematicky. Ve srovnání s více zabydlenými oblastmi umožňuje umístění hvězdárny v Úpici kvalitní pohled na noční oblohu. Během dne nabízí hvězdárna pozorování sluneční fotosféry se slunečními skvrnami i pohled na Slunce ve spektrální čáře H-alfa, v níž lze sledovat zajímavé projevy sluneční aktivity – protuberance, erupce či aktivní oblasti. Díky moderním převozným teleskopům je denní i noční pozorování možné provádět také na výjezdech mimo objekt hvězdárny.

Klasická astronomická pozorování jsou doplněna o metody pozorování nebeských jevů radiovými metodami, zejména pak o pozorování sluneční aktivity, meteorů i aktivit probíhajících ve vysoké atmosféře Země. Kromě pravidelných každodenních pozorování se konají i tematicky zaměřená pozorování věnovaná probíhajícím astronomickým úkazům, případně doprovázející kulturně-astronomické akce.

Díky specifickému vybavení můžeme zprostředkovat kontakt s vesmírem i pro tělesně či zrakově handicapované zájemce.

Marcel Bělík

Organizační uspořádání instituce

Organizační schéma hvězdárny je členěno na tři odbory: odbor ředitele, oddělení popularizace a odborné oddělení. Odbor ředitele zajišťuje administrativní a technický chod hvězdárny. Oddělení popularizace spolupracuje se školami, zajišťuje ediční a propagační činnost, pořádá přednášky a exkurze, vede astronomické kroužky, vydává periodika a metodická nařízení pro dobrovolné spolupracovníky.

Sluneční oddělení

Sluneční oddělení se zabývá zejména pozorováním Slunce, sluneční aktivity a vztahů Slunce–Země. Slunce je každodenně sledováno různými pozorovacími metodami a výsledky těchto pozorování jsou nejen publikovány, ale i využívány pro vědecký výzkum. Součástí jsou také pozorování úplných zatmění Slunce, jejich zpracování a interpretace.

Stelární a MPH oddělení

Toto oddělení se zabývá pozorováním proměnných hvězd a objektů meziplanetární hmoty – komet, planetek a meteorů. Výsledky pozorování jsou publikovány v příslušných astronomických databázích a využívány k výzkumu daného oboru astronomie.

Oddělení radioastronomie

Oddělení radioastronomie se během posledních let rozšířilo od pozorování radiových projevů Slunce ke sledování i dalších jevů na obloze, zejména meteorů. Součástí práce tohoto oddělení je i vývoj nových pozorovacích metod a stavba přijímacích aparatur.

Edukační činnost a služby veřejnosti

Aktivity Hvězdárny v Úpici se dělí na dvě části – popularizační činnost a aktivity vědecké. Popularizační činnost spočívá v prezentaci pro nejširší veřejnost a v edukaci ve formě přednášek pro školy, astronomických kroužků a dále výjezdů do škol a podobných institucí.

V oblasti popularizační/edukační se jedná zejména o:

- pozorování pro veřejnost,
- exkurze,

- výjezdní pozorování,
- aktivity pro zdravotně postižené,
- specializované akce pro mládež,
- astronomické kroužky,
- činnost Klubu astronomů,
- přednášky na hvězdárně i výjezdní,
- zážitkové programy a specializované aktivity,
- hudebně-astronomické akce,
- výstavy,
- soutěže.

V oblasti odborné se jedná zejména o:

- sluneční patrolní pozorování ve viditelném světle, čarách H-alfa, Call-K, v radiových oborech,
- testování optických zařízení,
- pozorování meteorů optická i radiová,
- výzkum sluneční koróny,
- měření geomagnetického pole,
- měření meteorologická,
- měření seismická,
- výzkum proměnných hvězd,
- výzkum malých těles sluneční soustavy (kometry, planety).

Kroužky, kluby, spolky

Při hvězdárně pracuje Klub mladých astronomů. Sdružuje školáky a studenty se zájmem o astronomii zejména z východních Čech. Pro členy klubu jsou vydávány metodické materiály, astronomické cirkuláře, mapky, návody k pozorování i sestavení jednoduchých astronomických a meteorologických přístrojů, pracovní sešity a některé metodické publikace. Členové mají možnost odebírat tzv. SMS astroalerty – krátké textové zprávy na mobilní telefon s aktuálními informacemi o úkazech a jevech na obloze.

Hvězdárna zajišťuje průměrně pět astronomických kroužků ročně. Některé kroužky pracují přímo na hvězdárně, několik kroužků zajišťuje hvězdárna externě při Střediscích volného času Náchod, Červený Kostelec a Česká Skalice a v Broumově. Celkem kroužky průměrně navštěvuje přes 20 dětí.

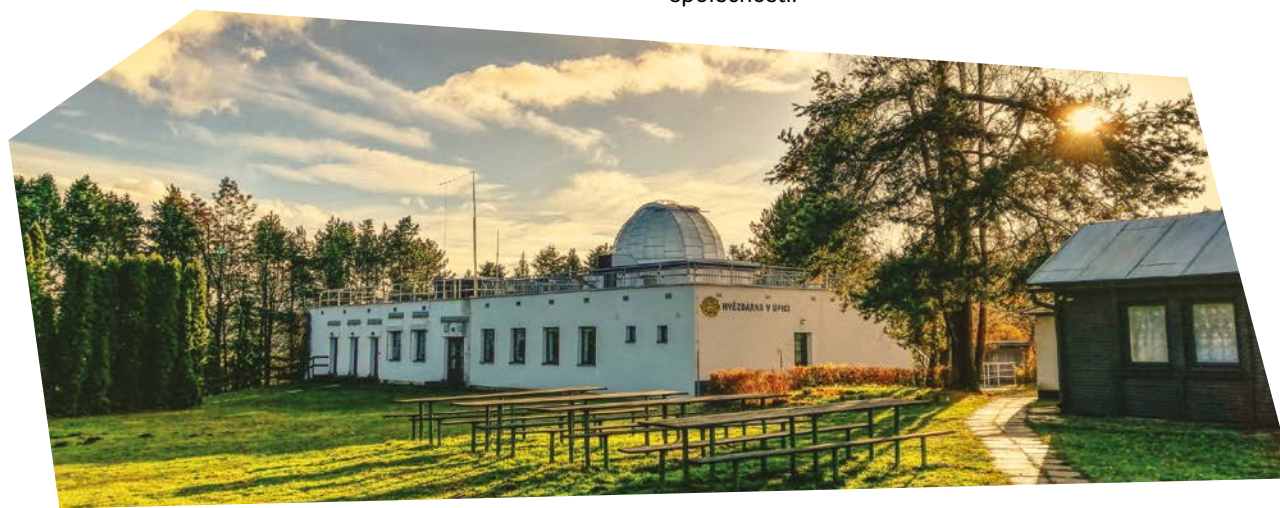
Přednášky a besedy

Na hvězdárně i mimo ni se konají různé typy přednášek, odborné, popularizační, v rámci různých pozorovacích programů, konferencí či přednáškových cyklů. Přednášky i pozorování zajišťujeme i ve formě výjezdů mimo hvězdárnu.

Ediční a publikační činnost

Publikujeme články v místním, okresním i celostátním tisku a vědecko-populárních časopisech. Hvězdárna poskytuje informace též v televizním a rozhlasovém vysílání. Každoročně vznikají sborníky ze semináře Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí, který organizuje Hvězdárna v Úpici ve spolupráci s dalšími přizvanými osobami. Vědecké výsledky prezentujeme například na semináři Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí, dále na Slunečním semináři Slovenské ústřední hvězdárny v Hurbanově. Publikujeme rovněž v zahraničních vědeckých časopisech *Solar Physics*, *Astronomy and Astrophysics*, *Minor Planet Electric Circ*, *Icarus* a dalších.

Pravidelné jsou publikace na webových stránkách České astronomické společnosti a mediálním serveru AV ČR, kde jsou prezentovány zejména popisy vítězných fotografií soutěže Česká astrofotografie měsíce pocházející z naší observatoře. Občasně publikujeme i na dalších internetových portálech.

Hvězdárna v Úpici spravuje jako svůj hlavní informační kanál webové stránky. Mimo to spravuje svůj profil na Facebooku, kde zveřejňuje aktuální astronomické i programové informace, další novinky a fotografie. Skrze facebookový profil vyřizuje dotazy, konzultace a poskytuje rady k pozorování.

On-line jsou měřená data publikována na vybraných webových stránkách: www.obsupice.cz (denní pozorování Slunce, radiová pozorování, meteory, seismická a meteorologický pozorování); www.rmob.org a www.bolidozor.org (radiové meteorology); http://www.asu.cas.cz/~sunwatch/new (denní pozorování Slunce) a dalších.

Účast na konferencích

Pracovníci hvězdárny se pravidelně účastní jednak vlastního semináře Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí, jednak Slunečního semináře, organizovaného Slovenskou ústřední hvězdárnou v Hurbanově. Příležitostně se účastní odborných seminářů převážně s tematikou výzkumu Slunce či proměnných hvězd a další.

Členství v odborných organizacích

Hvězdárna v Úpici úzce spolupracuje s řadou odborných organizací. Hvězdárna je členem Asociace hvězdáren a planetárií a ředitel hvězdárny je předsedou této asociace. Zároveň je i předsedou Východočeské pobočky České astronomické společnosti.

STUDIJNÍ A VĚDECKÁ KNIHOVNA V HRADCI KRÁLOVÉ

Název organizace: Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

Adresa: Hradecká 1250, 500 03 Hradec Králové

Webové stránky: www.svkhk.cz

Ředitelka: Mgr. Eva Svobodová

Studijní a vědecká
knihovna
v Hradci Králové

Slovo úvodem

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové (SVK HK) slouží občanům Královéhradeckého kraje (a do roku 2001 kraje Východočeského) již od roku 1949. Byla zřízena jako státní studijní knihovna. Jejím úkolem bylo vzdělávat a podporovat vědění a osobní rozvoj obyvatel. Z počátku tak činila nabídkou vědecké, odborné a populárně-naučné literatury. Po roce 1995 začala pořádat vzdělávací akce jak pro širokou veřejnost, tak pro studenty a žáky. Jako paměťová instituce získává, uchovává a zpřístupňuje historický fond i nejnovější literaturu v rozsahu 1,45 milionu svazků. Má bohatý fond regionální literatury a přístup k dobovému tisku zajišťuje prostřednictvím databáze záznamů, článků a virtuálních sbírek digitalizovaných regionálních dokumentů v digitální knihovně. Poskytuje služby širokému spektru uživatelů, nejen vědcům a studentům. Nabízí programy pro seniory a ostatní veřejnost. Občanům Královéhradeckého kraje i města Hradce Králové jsou bez jakýchkoli bariér k dispozici přednášky, besedy, autorská čtení, výstavy, vědecká a populárně-naučná literatura, ale i kvalitní česká a světová beletrie. SVK HK dlouhodobě spolupracuje se Štátnou vědeckou knihovnicou v Banské Bystrici. Navštěvovat knihovnu není jen studijní povinnost, ale i možnost, jak smysluplně využívat volný čas.

Eva Svobodová

Služby veřejnosti

Knihovna poskytuje výpůjční služby, a to jak z vlastního fondu, tak prostřednictvím meziknihovni výpůjční služby. Od roku 2023 lze objednané knihy vyzvedávat i mimo otevírací dobu ve výdejním boxu. Ve volném výběru se nachází 180 000 svazků nejnovější odborné, populárně-naučné literatury i beletrie. Knihovna jako příjemce povinného výtisku periodik nabízí k prezenčnímu studiu přes 4000 titulů novin a časopisů. Samozřejmostí jsou reprografické služby: tisk, kopírování a skenování. Nedílnou součástí služeb je informační služba, která zodpovídá ústní, telefonické a písemné dotazy, poskytuje konzultace k fondu, k výběru relevantních informačních zdrojů a vypracovává rešerše. K dispozici je nepřehledné množství elektronických informačních zdrojů dostupných prostřednictvím licencovaných databází. Od konce roku 2020 je čtenářům zpřístupněna on-line knihovna Bookport, ve které je více než 8500 titulů v českém jazyce a stále přibývají další. Knihovna buduje řadu regionálních databází. K nejvyužívanějším patří digitální knihovna obsahující plné texty regionálních monografií a periodik z fondů knihoven Královéhradeckého kraje. Po celou otevírací dobu je na počítačích pro veřejnost a prostřednictvím bezdrátové sítě zajištěn bezplatný přístup na internet. Návštěvníci mohou pro

klidné studium využít studijní boxy, pro rodiče s malými dětmi jsou připraveny dětské koutky, přebalovací pult a kojící koutek. Imobilním spoluobčanům nabízí knihovna donášku knih do domu, návštěvníci se sluchovým postižením mohou využít služeb Tiché linky.

Služby knihovnám

Pro rozvoj knihovnictví v kraji má velký význam systém regionálních funkcí knihoven. Jedná se o vybrané činnosti, které jsou dotovány z rozpočtu Královéhradeckého kraje. Knihovna tyto činnosti na území kraje koordinuje a vykonávají je pověřené knihovny. Smyslem je zajištění dostupnosti knihovních a informačních služeb ve všech místech a v odpovídající kvalitě. Jedná se zejména o poradenskou a konzultační činnost, metodické návštěvy, vzdělávání knihovníků, tvorbu distribuci výměnných knihovních fondů a také pomoc při jejich revizi a aktualizaci. V našem kraji se nachází takřka 400 knihoven. V rámci ocenění práce knihovníků organizuje knihovna ve spolupráci s Královéhradeckým krajem a profesní organizací SKIP slavnostní večer spojený s předáním titulu Knihovnice/ Knihovnik roku Královéhradeckého kraje. Nově přibyla i soutěž Knihovna roku Královéhradeckého kraje, která je spojena s finanční odměnou. Nejlépe pracující knihovny jsou nominovány do celostátní soutěže.

Edukační činnost

V knihovně probíhá každodenní individuální práce s návštěvníky. Knihovnice a knihovníci učí uživatele vyhledávat v různých informačních zdrojích: katalozích, databázích, klasických dokumentech i na internetu. Pomáhají jim hledat informace a poskytují konzultace na různá témata. Organizují pravidelná skupinová školení, workshopy a další vzdělávací lekce s cílem zvyšovat informační a mediální gramotnost veřejnosti. Zvláštní zmínku si zaslouží tréninky paměti, o ty je velký zájem nejen mezi seniory, ale v poslední době i mezi studenty. V rámci spolupráce se školami stoupá zájem o lekce informačního vzdělávání a workshopy, ve kterých se využívá skupinové práce a metod kritického myšlení. Ve vzdělávacích akcích pro dospělé i mládež klade knihovna důraz na on-line bezpečnost a ověřování pravdivosti informací.

Přednášky, besedy, výstavy

Knihovna pořádá ročně okolo 60 přednášek a besed. K většině akcí jsou připravovány doprovodné materiály a rešerše. Jedná se převážně o filosofické, historické, společensko-vědní či literárně-vzdělávací akce. Velkému zájmu se těší přednášky z oblasti výtvarného umění, oblíbené jsou i cestopisné přednášky. V rámci Velkého knižního čtvrtku knihovna představuje ve spolupráci s knihkupectvím Kosmas knižní novinky a pořádá besedy s autory. V architektonicky atraktivní budově jsou tři výstavní prostory, ve kterých se realizuje ročně kolem 30 výstav. Plně vyhovujícím výstavním prostorem je galerie U Přívozu, ve které se pořádají nejen prestižní výstavy jako např. *Czech Press Photo*, ale dostávají zde prostor i studenti uměleckých škol. Od roku 2019 využívá knihovna městský vstupenkový a rezervační systém HKPoint. Vstupenky lze zakoupit nejen v knihovně, ale také v informačních centrech či on-line.

Ediční a publikační činnost

Knihovna se zaměřuje také na elektronické knihy, které čtenáři mohou sdílet z webových stránek pod licencí Creative Commons. V tištěné i v elektronické podobě knihovna vydává zpravodaj *U nás* a v elektronické formě statistickou ročenku *Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje*. Její přílohou je i příručka *Webové stránky malých knihoven* jako metodické doporučení knihovníkům v malých obcích. Od roku

2007 vychází *Občasník X*, který přináší informace a zajímavosti z dění v knihovně. V roce 2019 vydala knihovna k 70. výročí svého založení knihu *Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové 1949–2017: kronika*.

Účast na konferencích, pořádání konferencí

Zástupci knihovny se každoročně účastní národní konference Knihovny současnosti. Knihovna je pravidelným pořadatelem Královéhradecké knihovnické konference a dvakrát uspořádala celostátní konferenci o personální práci v knihovnách. V roce 2018 organizovala diskusní panel Knihovna – věc veřejná, kde se za účasti významných osobností politického, kulturního i společenského života diskutovalo o budoucnosti knihoven.

Mimořádné aktivity, projekty, novinky a zajímavosti

Knihovna každoročně realizuje projekty z programu VISK Ministerstva kultury ČR. Účast v národních projektech umožňuje zajistit efektivní nákup a zpřístupnění elektronických informačních zdrojů pro potřeby vědy, výzkumu a vzdělávání. Příkladem projektu, který knihovna realizovala s Královéhradeckým krajem, je Zvýšení ochrany fondu a komplexní řešení ukládání a zálohování digitálních dokumentů v SVK HK (IROP 3.1). Knihovna dále pokračuje v provozu Krajské digitalizační jednotky, pořízené v roce 2014 v rámci projektu Digitalizace a ukládání.

Od roku 2008 knihovna spolupracuje se soukromou školou Daneta, která se věnuje zdravotně postiženým dětem s kombinovanými vadami, a pořádá již tradiční koncert pěveckého sboru Danetáček.

Členství v odborných organizacích

Knihovna je členem Sdružení knihoven České republiky (SDRUK ČR) a Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP). Ředitelka je členkou Ústřední knihovnické rady, poradního orgánu ministra kultury. Knihovna má zastoupení v mnoha celostátních odborných pracovních skupinách působících při výše uvedených organizacích a při Národní knihovně ČR.

CENTRUM UMĚLECKÝCH AKTIVIT

Název organizace: Centrum uměleckých aktivit, příspěvková organizace

Adresa: Tomkova 139/22, 500 03 Hradec Králové

Webové stránky: www.cuahk.cz

Ředitelka: Mgr. Martina Erbsová

centrum
uměleckých
aktivit

Slovo úvodem

Základním posláním Centra uměleckých aktivit (CUA) je vytvářet podmínky pro rozvoj tvůrčích aktivit a podporovat uměleckou tvorbu. Celoročně organizujeme nebo spoluorganizujeme programové, vzdělávací a prezentační akce v oblasti divadla, filmu, fotografie a výtvarného umění, sborového zpěvu, folklóru, a to převážně pro mládež, dospělé a seniory.

Nabízíme prostory, zázemí a technické vybavení pro fotografickou a audiovizuální tvorbu. Podněcujeme amatérské umělce k tvorbě a podporujeme vzájemnou výměnu jejich zkušeností.

Důležitým pilířem naší činnosti je umělecké vzdělávání. Pořádáme odborné semináře s uznávanými lektory a silnými uměleckými osobnostmi. Soustředíme se nejen na samotné umělce, ale také na ostatní složky uměleckého a kulturního provozu a na kreativní veřejnost.

CUA se více než 30 let zaměřuje na podporu a rozvoj kulturních činností a aktivit občanů Královéhradeckého kraje a partnerství s ostatními kulturními organizacemi.

Martina Erbsová

Organizační uspořádání instituce

V CUA pracuje osm stálých zaměstnanců včetně ředitelky centra. Pracovními pozicemi jsou: ředitelka, pracovníci odborných úseků, koordinátor umělecko-vzdělávacích aktivit, provozní a PR specialista. Na zajištění našich akcí a kurzů pracujeme s celou řadou externích spolupracovníků, především s profesionálními lektory, kteří vedou umělecké kurzy a semináře.

Edukační činnost

Vzdělávání fotografů

Provázíme fotografy od začátků jejich tvorby po systematické vzdělávání v rámci nástavbového studia v Hradecké fotografické konzervatoři. Obor se neustále rozvíjí, proto se snažíme, aby měl i začínající fotograf dostatečně zvládnuté všechny technologie, které jsou pro něj klíčové.

Filmové vzdělávání

Pořádáme kurzy, které frekventanty provedou procesem tvorby AV děl nebo zdokonalení filmových technik. K dispozici je plně vybavené studio a střížna. Nekomerčním tvůrcům poskytujeme konzultace a zpětnou vazbu. Propojujeme amatérské filmaře s profesionály.

Vzdělávání divadelníků

Vzdělávací cyklus zahrnuje základy herectví, režie, dramaturgie, scénografie, divadelní produkce a dalších uměleckých disciplín, na které postupně navážeme rozšiřujícími moduly. Naším cílem je totiž nejen krátkodobé, jednorázové vzdělávání, ale i vzdělávání dlouhodobé a systematické.

Arts management / Management kulturních organizací

Pro kulturní promotéry a další pracovníky kulturních institucí a organizací v regionu jsme připravili cyklus vzdělávacích seminářů a workshopů z oblasti arts managementu. Workshopy jsou zároveň koncipovány i jako diskusní a networkingová platforma, kde jednotlivé organizace mohou sdílet své zkušenosti, problémy, podněty a projekty.

Tvůrčí kurzy pro veřejnost

Pro zájemce o rozvoj kreativní tvorby nabízíme např. komiksovou dílnu či kurz tvůrčího psaní.

Kroužky, kluby, spolky, přehlídky

Na zjišťování potřeb amatérských umělců dlouhodobě spolupracujeme se spolky působícími v Královéhradeckém kraji, které stály u zrodu našeho centra. Jsou jimi: Volné sdružení východočeských divadelníků a Volné sdružení východočeských fotografů.

Divadelní přehlídky a přehlídky dětských estetických aktivit

Na přehlídky jsme hrdí, protože mají dlouhou tradici, skvělou atmosféru a je o ně ze strany divadelních souborů zájem. Jedná se hlavně o divadelní přehlídky Červený Kostelec, Miletínské divadelní jaro a Přehlídku mladého experimentálního divadla a divadla poezie Audimafor.

Filmové přehlídky

Jarní období u nás slouží k prezentaci snímků amatérských tvůrců, kteří soutěží na České vizi (dříve Český videosalon) v Červeném Kostelci. Další námi pořádanou akcí je festival AV tvorby a vzdělávání Cinema Open. Spolupracujeme na filmové části festivalu studentské tvorby Náchodská Prima sezóna a v září na mezinárodní amatérské soutěži Rychnovská 8 v Rychnově nad Kněžnou.

Fotografické výstavy

Představujeme veřejnosti současné trendy ve fotografii a umožňujeme amatérským fotografům prezentaci jejich tvorby. Každý rok uvedeme cca 20 výstav v Hradci Králové a v regionu východních Čech. Každoročně na podzim pořádáme celostátní výstavu pro dosud nepublikovaná díla *Premiéra* a jednou za tři roky *Salon východočeské fotografie*.

Služby veřejnosti

Potřebujete ideální prostory na svoji tvorbu nebo výstavu? Potřebujete filmovou techniku, ale nemůžete si ji dovolit? Nebo chcete individuální konzultace, které vás posunou o několik kroků napřed? obraťte se na CUA a využijte třeba foto/film studio, videostřížnu nebo rady z oblasti arts managementu. K dispozici tyto prostory: foto/film studio, výtvarný ateliér, přednáškový sál, fotokomora a knihovna s badatelnou. Chodby obou pater našeho sídla jsou osazeny profesionálním výstavním systémem.

Knihovna a badatelna

Naleznete u nás publikace o výtvarném umění a fotografii. V roce 2021 byla zpřístupněna badatelna amatérských filmů a záznamů divadelních přehlídek. Otevřeno máme podle pracovní doby a po předchozí domluvě.

Ediční a publikační činnost

Ve spolupráci s Volným sdružením východočeských divadelníků, z. s., (VSVD) a Volným sdružením východočeských fotografů, z. s., (VSFV) vydáváme dva oborové zpravodaje, které vycházejí dvakrát ročně.

Divadelní hromada

Vychází od roku 1991. Je to základní zdroj aktuálních informací o činnosti východočeských divadelníků, včetně alternativních i dětských tvořivých aktivit. Obsahuje termíny postupových přehlídek celého východočeského regionu. Zveřejňuje propozice oborových přehlídek, jejich následné hodnocení a kritické ohlasy. Součástí jsou i teoretická zamyšlení nad současnými problémy amatérského divadla, věnuje se členské základně VSVD. *Hromada* rovněž propaguje činnost profesionálních divadel na území východních Čech.

Fotoimpuls

Oborový zpravodaj pro amatérskou fotografii vydáváme od roku 1995, zaznamenáváme v něm dění v oboru amatérské fotografie v regionu i mimo něj. Informujeme fotografy-amatéry

i další zájemce nejen o připravovaných akcích, ale zveřejňujeme i hodnocení akcí již uskutečněných. *Fotoimpuls* vychází dvakrát ročně v černobílém provedení ve formátu A4 v rozsahu zhruba 56 stran a v nákladu 200 kusů. Distribuován je podle adresářů členů VSVF odborným institucím, institucím veřejné správy, členům odborných rad a dalším spolupracovníkům a zájemcům o dění v amatérské fotografii a filmu ve východních Čechách.

Mimořádné aktivity, projekty, novinky, zajímavosti

Územně nejrozsáhlejším projektem, který pořádáme, jsou Dny otevřených ateliérů, do nichž se zapojují výtvarní umělci, sochaři, řemeslníci, galerie, ateliéry z celého kraje, aby pozvali veřejnost do svých dílen. V září se pak pravidelně připojujeme k iniciativě pražského sdružení Auto*Mat pod názvem Zažít město jinak, která je pouličním sousedským setkáním v lokalitě historického centra města Hradec Králové.

Členství v odborných organizacích

Naši zaměstnanci jsou odbornými členy odborných rad Národního informačního střediska pro kulturu (NIPOS) pro oblasti filmu, fotografie, divadla a tance a komise výročních cen MK ČR pro oblast výtvarných oborů (neprofesionálního filmu). Od roku 2020 také působíme v Asociaci pro filmovou a audiovizuální výchovu.

MUZEUM VÝCHODNÍCH ČECH V HRADCI KRÁLOVÉ

Název organizace: Muzeum východních Čech v Hradci Králové

Adresa: Eliščíno nábřeží 465, 500 03 Hradec Králové

Webové stránky: www.muzeumhk.cz

Ředitel: doc. Mgr. Petr Grulich, Ph.D.

MUSEUM
MUZEUM VÝCHODNÍCH ČECH
V HRADCI KRÁLOVÉ

Slovo úvodem

Muzeum východních Čech v Hradci Králové (MVČ) existuje od roku 1880. V současnosti je muzeem se zastřešující celokrajskou působností a jedním z největších v České republice. Jeho sbírky čítají přibližně 2,5 milionu sbírkových předmětů a stále rostou. Pro Královéhradecký kraj i pro ostatní muzea v regionu plní hradecké muzeum celou řadu metodických a expertních rolí. Je také celokrajskou archeologickou organizací.

Vedle dlouhodobých expozic pořádá MVČ ročně až dvě desítky tematických výstav a řadu dalších kulturních a společenských akcí. MVČ také patří mezi zapsané vědecko-výzkumné instituce, jeho pracovníci pravidelně vědecky publikují a řeší granty základního i aplikovaného výzkumu. Dále MVČ vydává knihy, odborné časopisy, organizuje odborné konference a semináře. Na mezinárodní úrovni muzeum spolupracuje se zahraničními partnery napříč celou Evropou.

MVČ stojí na prahu významného rozvoje. Do budoucna chceme provozovat další rozsáhlé výstavní prostory v areálu Gayerových kasáren, kde postupně vznikne unikátní východočeský MuseumsQuartier. Další lokalitou důležitou pro rozvoj muzea bude Jaroměř-Josefov, kam MVČ míří s novými a velmi zajímavými depozitárními i expozičními projekty. Naše práce je postavena na třech hlavních, vzájemně propojených pilířích: sbírkotvorné činnosti, vědecké práci a moderně pojatém výstavnictví. Chceme být nejen solidní paměťovou institucí, ale i lákavým místem pro potěšení a vzdělávání široké návštěvnické veřejnosti a samozřejmě také zajímavými partnery pro instituce napříč obory.

Petr Grulich

Současné umístění objektů a pobočky

MVČ je tvořeno centrálou v Hradci Králové a samostatnou pobočkou – Muzeem války 1866.

Statutární adresa muzea je historicky v secesní tzv. historické budově na Eliščině nábřeží v Hradci Králové. Zde je ředitelství muzea a hlavní výstavní prostory.

Odborná pracoviště, centrální depozitář, badatelny a otevřené depozitáře pro veřejnost sídlí ve východní z hlavních budov areálu Gayerových kasáren v Hradci Králové.

Další odborná pracoviště s depozitářem sídlí ve Stěžerách u Hradce Králové.

Ve fázi přípravy rekonstrukce do podoby klíčového výstavního a metodického objektu je západní hlavní budova Gayerových kasáren.

Mimo to má MVČ depozitáře a sklady v Jaroměři-Josefově a na dalších místech v kraji.

Samostatnou pobočkou MVČ je Muzeum války 1866, které sídlí v obci Chlum nedaleko Hradce Králové. Jde o vojensko-historické muzeum zabývající se prusko-rakouskou válkou, jejím průběhem a dopady.

Organizační uspořádání instituce

V MVČ pracuje cca 100 zaměstnanců (a dalších cca 80 na vedlejší poměr) ve více než 40 profesích. Organizačně se muzeum člení na:

- úsek ředitele,
- úsek náměstka ředitele pro sbírkotvornou a vědecko-výzkumnou činnost,
- úsek náměstka ředitele pro výstavní činnost a provoz.

V rámci těchto úseků působí 11 oddělení se svými vedoucími a dva samostatné útvary MVČ.

Sbírkové fondy

MVČ pečuje o cca 2,5 mil. sbírkových předmětů. Sběrka se člení do množství tematicky členěných fondů. Jejich výčet není předmětem této publikace. Jde o oblasti historických věd (dějiny politické, hospodářské, školské, kulturní atd.),

archeologie (od počátku lidské civilizace až po 20. století) a přírodních věd (paleontologie, geologie, botanika, zoologie, entomologie, mykologie atd.). Sběrka se postupně rozrůstá, aby dokumentovala život celého Královéhradeckého kraje tak, jak se odehrává.

Výstavní a expoziční činnost

V Historické budově v Hradci Králové je otevřena rozsáhlá stálá expozice s názvem *Cesty města*. Přibližuje návštěvníkům osudy Hradce Králové od nejstarších dějin po utvoření současné podoby města. Vedle ní se v budově ročně koná cca 10–15 krátkodobých výstav, z nichž některé trvají týdny, jiné měsíce či desítky měsíců. MVČ si zakládá na vysoké grafické úrovni svých výstavních produktů.

V hlavním odborném pracovišti v Gayerových kasárnách se postupně rodí čtyři otevřené depozitáře, jejichž cílem je vtáhnout návštěvníky do muzejní práce a prezentovat, že činnost muzea je mnohonásobně širší, než si veřejnost obvykle myslí. V Muzeu války 1866 je umístěna provizorní stálá expozice, jejíž kompletní rekonstrukci MVČ aktuálně připravuje. Expozice je pravidelně doplňována krátkodobými výstavami.

Další výstavní prostory jsou plánovány v areálu Gayerových kasáren (objekt chystaného přírodovědeckého a archeologického kreativního centra, dále expozice hradecké pevnosti pod parkovacím domem Jana Gayera) a na různých místech Jaroměře-Josefova.

Mimo výše uvedené MVČ realizuje i výstavní aktivity pod širým nebem a taktéž putovní výstavy.

Velmi významnou roli ve výstavní činnosti hraje digitální výstavnictví. MVČ ve virtuálním prostoru realizuje podle okolností souběžně řadu typů produktů od virtuálních výstav, GIS stories až po běžné digitální výstavy. Ročně je zhlédnou tisíce lidí.

Edukační a muzejně pedagogická činnost

MVČ nabízí v průběhu celého roku množství vzdělávacích i zážitkových aktivit pro školy, kolektivy dětí a mládeže, rodiny s dětmi i pro širokou veřejnost. Jde například o:

- Interaktivní programy pro školy, v nichž se mateřským, základním i středním školám nabízí široké množství aktivit počínaje vyučovacími hodinami v muzeu a konče sofistikovanými aktivitami různého typu.
- Příměstské tábory MVČ pro děti školního věku.
- Jednorázové či periodické aktivity, které se odehrávají v dětském ateliéru, jenž je v Historické budově MVČ v Hradci Králové nebo v Dětském koutku v Muzeu války 1866. Tyto prostory jsou určeny také pro individuální zábavu dětských návštěvníků.
- Programy pro děti a mládež, které se konají pod širým nebem, ať již v rámci jiných akcí, nebo samostatně.

Velmi atraktivní je právě vznikající dětská digitální nadstavba ke stálé expozici dějin města Hradce Králové, která bude určena pro základní školy.

Zcela svébytné postavení v segmentu edukačních aktivit má již více než 30 let trvající Muzejní adventní trh. Nejde totiž o prostý řemeslný trh, ale o aktivitu, pro niž jsou vybírání lidoví řemeslníci, kteří jsou nositeli tradic lidových řemesel a mnohdy i držitelé významných národních a světových ocenění v oblasti tradiční lidové kultury.

Kroužky, kluby, spolky

MVČ organizuje hned několik dlouhodobých volnočasových aktivit pro děti i dospělé:

- Skvělou pověst má již dlouhé roky fungující mykologický klub při muzejní Krajské mykologické poradně. Ten sdružuje hlubší zájemce o tento obor i nadšené houbaře-amatéry.
- Tradičním je také muzejní kroužek pro děti a mládež, který měl v minulosti řadu různých podob.

Mimo uvedených MVČ pravidelně spolupracuje s celou řadou dalších spolků a klubů. Významná je např. spolupráce s Klubem seniorů, pro který vznikají rozličné aktivity. Muzeum dále úzce spolupracuje s řadou klubů vojenské historie a vojenskými spolky či dobrovolnými organizacemi, jako jsou Komitét pro udržování památek z války roku 1866, Garda města Hradce Králové, Československá obec legionářská či jiné. Vznikají společné akce pro veřejnost, přednášky, výstavy, ale třeba také geodatabáze atp.

Přednášky a besedy

MVČ při různých příležitostech pořádá ve svých budovách desítky přednášek, besed, ale také odborných či popularizačních konferencí a workshopů pro veřejnost.

Vystupují na nich vědci a odborníci z řad pracovníků MVČ, ale i regionální, národní, evropské či světové kapacity.

Služby veřejnosti, expertní činnosti a metodická podpora muzeím

Objem služeb, které MVČ vykonává pro veřejnost, je velmi rozsáhlý. Výběrově jde např. o tyto okruhy činností:

- Archeologické služby: vedle záchranných i plánovaných archeologických výzkumů jde o agendu vyplývající z příslušné legislativy (poskytování vyjádření, posudků či studií pro veřejnost i veřejnou správu).
- Systém krajské spolupráce pro hledače s detektorem kovů (Jak nalézat a neničit?): Jde o celokrajský systém vzdělávání a prevence, který MVČ koordinuje na celém území kraje.
- Expertní a znalecké služby: Jde o posudky, součinnost a stanoviska veřejnosti i orgánům veřejné správy napříč všemi obory, které MVČ rozvíjí.
- Krajská mykologická poradna: Poradna poskytuje pomoc houbařům s identifikací jejich nálezů i zdravotnickým zařízením v kraji v souvislosti se záchranou lidského života a zdraví.
- Etnografická práce: Jde o dokumentaci lidových řemesel a projevů lidové kultury, ale také každodenního života lidí v minulých desetiletích, ať již na venkově, nebo ve městě pro účely veřejné správy.
- Krajské konzervátorské dílny, krajské digitalizační centrum: Jde o zařízení zřizovaná MVČ pro činnost všech muzeí, galerií a podobných institucí na území kraje, a to bez ohledu na zřizovatele.
- Centrum kreativního muzejnictví: Pracoviště MVČ propojující školy, firmy, veřejnoprávní média, spolky, neziskovky s pamětovými institucemi na území kraje za účelem mezioborové spolupráce zejména v oborech mediální, výstavní a jiné kreativní tvorby.
- Badatelské, knihovnické a rešeršní služby: viz knihovna.
- V historické budově MVČ se dále konají: svatební obřady, společenské akce, módní přehlídky, konference, semináře atp. pro širokou klientelu.

Knihovna

Knihovna MVČ je veřejnou základní knihovnou se specializovaným knihovním fondem kopírujícím obory činnosti MVČ. Knihovna poskytuje veřejné informační služby. Rozsah fondu je téměř 100 000 svazků, 700 titulů časopisů. Pro čtenáře je k dispozici on-line katalog i databáze v centrální badatelně. Veškeré knihovnické služby jsou poskytovány pouze v prezenční formě.

Veřejnost má možnost využívat centrální badatelnu MVČ v Gayerových kasárnách, v níž mohou občané studovat jak muzejní sbírky, tak knihy z knihovny. Součástí těchto služeb jsou rešeršní služby a zodpovídání badatelských dotazů.

Ediční a publikační činnost, vědecká činnost

MVČ vydává tři recenzované odborné časopisy: *Archeologie východních Čech*, *Acta Musei Reginahradecensis s. A a Královéhradecko*. Mimo to vydává muzeum každoročně také řadu odborných či popularizačních knih.

Vědecký výkon MVČ odpovídá ústavu vysoké školy. Pracovníci umísťují své vědecké výsledky v publikacích evidovaných v RIV ČR či na světovém Web of Science, včetně impaktovaných kvartilů. Ročně jde o desítky publikací.

S tím souvisí zcela samozřejmě aktivní účast pracovníků muzea na vědeckých konferencích a účast muzea na grantových projektech základního i aplikovaného výzkumu. Muzeum má také vlastní interní grantový program. Někteří pracovníci jsou členy vědeckých rad vysokých škol a muzeí.

Mezinárodní aktivity MVČ se odehrávají v rámci programu Erasmus+, jehož akreditace je MVČ nositelem, ale i na základně řady bilaterálních a multilaterálních vazeb napříč celou Evropou.

Mimořádné aktivity, projekty, novinky a zajímavosti

MVČ je dynamická instituce, která produkuje nové projekty, zajímavosti a novinky v řádu týdnů. Vybrat ty hlavní proto není snadné.

MVČ je např. hlavním příjemcem prestižního grantu NAKI III. Spolu s Akademií věd ČR a Univerzitou Hradec Králové bude letech 2023–2027 vědecky zkoumat (nejen východočeské) lázeňství jako historický a krajinotvorný fenomén.

Klíčovým rozvojovým projektem MVČ je vybudování muzejního kampusu v Hradci Králové. Znáte MuseumsQuartier ve Vídni? V areálu bývalých Gayerových kasáren vzniká něco podobného. Vedle současného hlavního pracoviště MVČ zde

bude historicko-přírodovědecké muzeum MVČ, ale i další atraktivita pro veřejnost. Krajské město tak získá zcela unikátní zázemí pro kulturní život a vzdělávání.

Z podobného soudku je zamýšlená Řemeslná huť v Jaroměři, jednou snad unikátní science centrum MVČ.

Členství v odborných organizacích

MVČ je členem české sekce Mezinárodního výboru muzeí (ICOM) a dále také Asociace muzeí a galerií České republiky (AMG). Individuální členství pracovníků muzea v odborných organizacích, méně významná členství muzea v dalších organizacích a členství v desítkách expertních skupin a komisí již neuvádíme.

MUZEUM A GALERIE ORLICKÝCH HOR V RYCHNOVĚ NAD KNĚŽNOU

Název organizace: Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou

Adresa: Jiráskova 2, 516 01 Rychnov nad Kněžnou

Webové stránky: www.moh.cz

Ředitel: Mgr. Tomáš Zelenka

Slovo úvodem

Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou (MGOH) se se svými muzei a expozicemi rozprostírá napříč celým regionem, od Opočna a Olešnice v Orlických horách na západě regionu až po Rokytnici v Orlických horách na východě. Prostřednictvím našich sbírek se dozvíte mnohé zajímavosti z historie našeho kraje, ale poznáte také jeho přírodní krásy i fortel zdejších řemeslníků, který mnohokrát dosáhl světového věhlasu.

Dnešní MGOH je moderní muzejní institucí plnicí mnoho společenských funkcí. Jejím hlavním úkolem je tvorba a rozvoj sbírek, které jsou hmotnými doklady dokumentujícími stav a vývoj regionu. Nejnáročnější částí úkolu je zajištění toho, aby byly sbírky uchovány v co nejlepším stavu i pro další generace. Proto má muzeum specializované depozitáře, v nichž jsou památky uloženy v monitorovaném prostředí, ale také konzervátorské pracoviště, které se stará o bezvadný stav předmětů. Muzeum plní také důležité výzkumné role. Zajišťuje záchranné archeologické výzkumy na většině staveb v regionu a provádí základní výzkum, především na poli botaniky a historie. Výsledky těchto výzkumů jsou pracovníky muzea využity při tvorbě nových expozic, krátkodobých výstav či přednášek. Muzeum se věnuje i sekundárnímu vzdělávání obyvatelstva. Na vzdělávání se podílí prostřednictvím provozu veřejné knihovny. Její fondy obsahují zejména literaturu spjatou obsahově či autorsky s Orlickými horami a knihy jsou čtenářům k dispozici prezenčně i absenčně. Významnou roli muzeum plní i na poli kulturním, pravidelně pro veřejnost pořádá nejrůznější kulturní akce zahrnující výstavy, přednášky, koncerty, ale i tvořivé dílny a workshopy.

Tomáš Zelenka

Pobočky

Opočno č. p. 55 – nejstarší stojící měšťanský dům v Opočně, sám o sobě unikátní exponát, hostí expozici věnovanou slavné historii Opočna, které hrálo významnou úlohu při utváření našeho státu. Naše první písemné prameny o něm hovoří dokonce dříve než o dnes mnohem větším Hradci Králové. Od roku 2022 spravuje zahradu kapucínského kláštera v Opočně.

Olešnice v Orlických horách – v budově obecního úřadu je k vidění jeden z největších unikátů našich sbírek – Utzův mechanický betlém. Jedná se o sice menšího bratra Proboštova třebechovického betlému, zato se Utzův betlém pyšní sofistikovanější mechanikou, díky které jsou jeho postavy daleko více a propracovaněji rozpořbované.

Rychnov nad Kněžnou – sídlo MGOH. Kromě sbírek a zázemí zde má muzeum hlavní výstavní prostory, které stejně jako Orlická galerie sídlí ve druhém patře kolowratského zámku. V hlavních prostorách je ke zhlédnutí každý rok jiná výstava věnovaná Rychnovsku. Naproti tomu Orlická galerie prezentuje stálou expozici malířství Orlických hor, doplněnou každoročně o několik tematických výstav. V Rychnově nad Kněžnou také naleznete synagogu, ve které má muzeum expozici judaismu v Orlických horách. Je zároveň památkem Karla Poláčka, autora známého románu *Bylo nás pět*.

Vamberk – v dnešní době jsou hlavním vývozním artiklem našeho regionu především automobily. Nebylo tomu tak ale vždy. V minulosti byly východní Čechy známé ve světě zejména díky krajkářství. Zdejší krajka si ve světě rychle vydobyla dobré jméno, Vamberk se stal hlavním městem krajkářství a doposud jím je. Nachází se zde krajkářská škola a krajkářské muzeum, které je nyní součástí orlického muzea. Zdejší expozice přibližuje historii i současnost krajkářství, zajímavá je i část věnovaná strojové výrobě krajky, přičemž každý si může vyzkoušet práci s unikátním strojem na její výrobu.

Rokytnice v Orlických horách – v budově historické sýpky z poloviny 19. století se nachází expozice s názvem Sýpka. Přibližuje neuvěřitelnou provázanost života člověka a jím obývaných hor. Je jedinou zdejší expozicí o Orlických horách a je uzpůsobena především rodinám s dětmi, ale i individuálním návštěvníkům. Obsahuje množství interaktivních prvků a hravým způsobem přibližuje krásy hor. Pro děti je určena dílna *Řemesla zaniklá, ožívovaná, živá*, kde si mohou na vlastní kůži vyzkoušet práce, které v horách živily naše pradědy.

Organizační uspořádání instituce

Organizační struktura MGOH je dána základní funkcionalitou muzea, ale také nutností spravovat vícero expozic v různých městech. Základem organizační struktury jsou tak jednotlivé pobočky muzea, které mají své vedoucí zodpovědné za jejich provoz. K těm se přidává oddělení správy sbírek, mající ve své kompetenci především dohled nad depozitáři, ale také agendu výpůjček či konzervaci a restaurování sbírkových předmětů. Personálně nejpočetnější je vědecko-výzkumné oddělení. V jeho gesci jsou jednotlivá odborná pracoviště – archeologie, historie či botanika. Poslední větví pomyslného organizačního stromu je oddělení ekonomicko-provozní. Toto pracoviště má na starost zejména účetní, personální a majetkovou agendu.

Sbírkové fondy

Základ sbírek MGOH byl položen před více než 100 lety a je spojen s počátky muzejnictví ve východních Čechách. Stejně jako v mnoha jiných regionech i zde na sklonku 19. století vznikaly pod vlivem zemské jubilejní výstavy a výstavy československé první sbírky muzejní povahy, z nichž se později stávaly fondy městských a obecních muzeí. V rámci reorganizace muzejní sítě byly sbírky těchto muzeí v rychnovském okrese postupně sloučeny do sbírek Okresního muzea Orlických hor, z něhož později vzniklo dnešní MGOH. Tomu odpovídá poměrně široký sbírkový fond čítající několik desítek tisíc sbírkových předmětů. Z těchto obecných sbírek, tak typických pro regionální muzea, poněkud vyčnívá sbírka krajkářství, které je úzce spjata zejména s Vamberkem. Mezi další výjimečné součásti sbírek muzea patří například sbírka starých tisků (kramářské písňe), podmaleb na skle, grafických listů významného malíře a etnografa Josefa Korejze Blatinského či ornitologická sbírka preparátora Karla Plachetky. Sbírkové fondy muzea jsou pravidelně rozšiřovány nejen cílenými nákupy, ale také dary a vlastním sběrem, přičemž nejdynamičtěji se rozrůstající částí sbírek je fond archeologie.

Edukační činnost

Vzdělávací aktivity patří k důležitým úkolům MGOH. Kromě obecných edukačních aktivit, jako je pořádání nejrůznějších výstav, se muzeum v posledních letech více zaměřuje na spolupráci se školami a působení na mládež. Pracoviště muzejní pedagogiky vytváří speciální programy pro školní výpravy, dětské tábory a podobné skupiny. Některé z těchto programů jsou tematicky spjaté s aktuálními krátkodobými výstavami v muzeu, jiné jsou koncipovány jako dlouhodobé a doplňují stálé expozice. Přehled všech těchto aktivit je každoročně vydáván v podobě katalogu pro školy, který obsahově zohledňuje jak věk žáků, tak harmonogram školního roku. Novým, aktuálně rozvíjeným konceptem edukační činnosti muzea je zvýšená mobilita muzejního pedagoga. Některé programy nejsou striktně spjaté s konkrétní expozicí, ale jsou realizovány například přímo ve školách či na jiných vhodných místech. Široké veřejnosti jsou pak určeny doplňkové edukační aktivity v podobě nejrůznějších tvořivých dílen, komentovaných prohlídek, exkurzí či besed pravidelně pořádaných ve všech expozicích muzea.

Přednášky a besedy

Přednášky a besedy patří k tradiční a pravidelné součásti programu MGOH. Jejich tematické zaměření není příliš vyhraněno. Posluchači si mohou vybrat mezi vědecky zaměřenými přednáškami, besedami se zajímavými osobnostmi či cestovatelskými prezentacemi. Z tohoto širokého rámce vybočuje cyklus přednášek nazvaný Vědecké čtvrtky v synagoze. Tento cyklus je obsahově zaměřen na popularizaci vědy. Přednášky z tohoto cyklu jsou konány v rychnovské synagoze, která tím symbolicky obnovuje jednu ze svých původních funkcí, jíž bylo vzdělávání. Snahou muzea je získávat pro tyto přednášky špičkové vědce či přední české popularizátory vědy. Druhým, poněkud netradičním druhem přednášek jsou Botanické vycházky, v jejichž rámci se přednáškovým sálem stává krajina Orlických hor a širšího Podorlicka. Jedná se o pravidelné terénní exkurze vedené botanikem MGOH, který na vybraných lokalitách představuje zajímavé či jinak významné rostlinné druhy regionu.

Služby veřejnosti

Škála služeb nabízených veřejnosti odpovídá běžné nabídce regionálních muzeí. Jedná se zejména o badatelský servis. V jeho rámci jsou badatelům poskytovány ke studiu sbírkové fondy muzea. Kromě toho odborní pracovníci muzea zajišťují poradenství v oborech své činnosti. Nejvíce viditelnou veřejnou službou poskytovanou muzeem je zajišťování archeologického servisu na území okresu Rychnov nad Kněžnou. Archeologové muzea dozorují veškeré významnější zásahy do terénu. V návaznosti na tyto dozory realizují případné záchranné archeologické výzkumy, vypracovávají odborné posudky či vyjádření atp.

Knihovna

Knihovna MGOH je vedena jako veřejně přístupná specializovaná knihovna. Svůj fond, čítající několik tisíc svazků, zaměřuje zejména na tisky spjaté obsahově či proveniencí s Orlickými horami a Podorlickem. Pro potřeby odborných pracovníků muzea však knihovna shromažďuje i odborné publikace z vybraných vědních oborů, zejména z historie. Návštěvníkům je knihovna přístupná v pravidelných otevíracích hodinách, případně po domluvě i mimo ně.

Ediční a publikační činnost

Písemné výstupy jsou jedněmi z hlavních produktů badatelské činnosti pracovníků muzea. Podle míry odbornosti jsou tyto výstupy publikovány v nejrůznějších, často úzce specializovaných časopisech a sbornících. Největší publikační aktivitu muzeum vykazuje především v oblasti botaniky. Kromě toho muzeum příležitostně samostatně vydává rozsáhlejší publikace či sborníky. V oblasti vydávání periodik se muzeum v posledních letech soustřeďuje na tvorbu časopisu *Orlické hory a Podorlicko*, který s roční periodicitou přináší výsledky práce laických i profesionálních badatelů. Jednotčím pojítkem těchto prací je jejich úzké regionální zaměření.

Účast na konferencích

Účast na konferencích či odborných seminářích patří k pracovní náplni všech odborných pracovníků muzea. Kromě toho také MGOH společně se spolkem Villa Nova Uhřínov pořádá pravidelný seminář Rekonstrukce a prezentace archeologických objektů. Jedná se o třídní setkání laické i odborné veřejnosti konající se v Deštném v Orlických horách. Prostřednictvím přednášek, workshopů, ale i neformálních besed zde dochází k předávání zkušeností především z oblasti experimentální archeologie.

Členství v odborných organizacích

Zaměstnanci MGOH jsou členy nejrůznějších odborných komisí a poradních orgánů. Muzeum jakožto instituce je pak řádným členem Asociace muzeí a galerií České republiky.

MUZEUM NÁCHODSKA

Název organizace: Muzeum Náchodska
Adresa: Masarykovo náměstí 1, 547 01 Náchod
Webové stránky: www.muzeumnachodska.cz
Ředitel: Mgr. Oldřich Schejbal

Slovo úvodem

Muzeum Náchodska se pyšní dlouhou tradicí sahající až do roku 1879, díky níž se řadí mezi nejstarší česká muzea. Za dobu svého působení shromáždilo téměř 80 000 sbírkových předmětů a 16 000 knih, o které pečuje a střeží je jako poklad regionu.

V mé vizi představuje Muzeum Náchodska síť poboček zachycující paměť regionu, kterou zprostředkovává formou zážitků všem jeho obyvatelům i návštěvníkům, je seriózním partnerem místních samospráv, organizací, spolků i aktivních jednotlivců, a stává se tak nepostradatelnou součástí prestižní značky Královéhradecký kraj.

Náchodsko je geografickou i kulturní branou, jež leží na pomezí dvou světů, které navzájem propojuje. Muzeum Náchodska působí v regionu prostřednictvím osmi expozic ve čtyřech různých obcích. Logo Muzea Náchodska je jedním z odkazů předešlého vedení instituce, který s úctou zachovávám a navazuji na něj. Znak představuje čtyři brány seskládané do tvaru čtyřcípé hvězdy, přičemž každý z cípů symbolizuje jedno z míst působnosti muzea. Symbol brány vnímám rovněž jako pozvánku ke vstupu do muzea, které chce být moderní institucí otevřenou nejširší veřejnosti. Brána Muzea Náchodska je všem otevřena dokořán!

Oldřich Schejbal

Pobočky

Ve čtyřech obcích spravuje muzeum osm expozičních prostor. Stálá expozice v Broučkově domě v Náchodě je zaměřena na dějiny města a jeho okolí. Lze na ní také přílehavě demonstrovat celou historii našeho území a jeho obyvatel od pravěku až po začátek 21. století. V současné době je rozpracován velkorysý projekt památkové obnovy tohoto domu do stavu kolem roku 1900. Do budoucna se počítá s vytvořením nové stálé expozice.

Národní kulturní památka Pevnost Dobrošov, součást meziválečného pohraničního opevnění, která měla chránit náchodské údolí, se v květnu 2022 znovu otevřela veřejnosti. Po tříleté náročné rekonstrukci se návštěvníci mohou těšit na nové návštěvnické centrum s interaktivní expozicí, film o pevnosti či moderně nasvícené podzemí.

V Hronově spravuje muzeum již tři pobočky, mezi něž patří Jiráskův rodný domek, Jiráskovo muzeum a nově také Čapkův mlýn – Stará papírna. Jiráskův rodný domek je příkladem lidové roubené architektury, muzeum pak součástí architektury moderní, neboť sídlí v pozoruhodné divadelní budově pojmenované po nejznámějším hronovském rodáku, Aloisi Jiráskovi. V nově otevřené expozici v Čapkově mlýně jsou připomenuty slavné hronovské osobnosti včetně sourozenců Čapkových, kteří v dětství trávili ve mlýně čas u svých prarodičů.

V Polici nad Metují spravuje muzeum Starou školu Dřevěнку umístěnou v roubené stavbě z roku 1785. Součástí zdejší expozice je školní třída a byt učitele. Ve stejném městě se nachází benediktinský klášter, v jehož části má muzeum další ze svých výstavních prostor, a to opatův byt. V první polovině roku 2023 byla otevřena nová expozice zaměřená na lidovou zbožnost Kladského pomezí a dějiny města Police nad Metují.

Ke krátkodobým výstavám slouží Výstavní síň v Náchodě, která je umístěna v novorenesanční budově bývalé živnostenské záložny. Ve Staré radnici, kde sídlí většina muzejních zaměstnanců včetně jeho ředitele, je návštěvníkům k dispozici knihovna a badatelna. Pořádají se zde rovněž různé přednášky a workshopy.

Sbírkové fondy

Rozsáhlá sbírka Muzea Náchodska vznikla jak vlastní sbírkotvornou činností, tak administrativním slučováním několika městských muzeí (kromě současných poboček také příčleněním muzea v Červeném Kostelci a Novém Městě nad Metují). Čítá mj. archeologickou podsbírkou (jedná se o nejstarší muzejní fond, jehož počátky spadají do roku 1879), etnografické fondy (včetně téměř tří set podmaleb na skle), historický mobiliář, militaria, numismatiku, sfragistiku, historický textil a oděvy, fondy obsahují předměty z keramiky, porcelánu či skla, fondy reflektující řemesla a dějiny techniky, fondy výtvarného umění, fotografií, rukopisů a listin. Další sbírkové předměty dokládají trávení volného času či dětství našich předků.

Edukační činnost

Nová nabídka edukačních programů má ambici oslovit široké spektrum návštěvníků zahrnující školní kolektivy, zájmové skupiny a návštěvníky z řad široké veřejnosti. Muzeum si také klade za cíl vyhledávání nových skupin potenciálních návštěvníků a atraktivňování své činnosti pro tyto cílové skupiny.

V současné době jsou nejvíce navštěvované vzdělávací programy věnující se pravěku (v Náchodě) a projektový den Jak se dříve žilo a učilo (v Polici nad Metují).

Kroužky, kluby, spolky

Muzeum Náchodska chce být seriózním partnerem pro různé zájmové organizace, sdružení, kluby či jednotlivce. Některým z nich již nyní poskytuje prostory ke krátkodobým akcím spolu s asistencí při jejich přípravě – mj. Ateliéru malířů a grafiků Náchod, Fotoklubu Náchod a spolku Vyrobeno v Hronově. S pomocí Cechu panen rukodělných, sdružení zaměřeného na zachování starých řemesel, pořádá akce v polické škole Dřevěnce. Spolek přátel vojenské historie Dobrošov se stará o muzejní objekt N-S 78 Polsko, součást meziválečného československého opevnění, který je veřejnosti přístupný o vybraných státních svátcích.

Od roku 1998 vede muzejní pracovník při Středisku volného času Děčko Náchod Klub mladých historiků. Někteří jeho absolventi se již stali profesionálními archeology a historiky.

Přednášky a besedy

Každý měsíc (kromě období letních prázdnin) pořádá muzeum tzv. Muzejní sedánky – přednášky a debaty nad různými historickými, ale i přírodovědnými či současnými společenskými tématy. Během roku je pro veřejnost připravováno několik tvůrčích dílniček, např. Velikonoce či Vánoce v muzeu. Workshopy zaměřené na různé techniky a výrobky mohou zájemci navštívit i v Hronově a Polici nad Metují. Muzejní zaměstnanci také přednášejí, např. na Univerzitě volného času v Polici nad Metují či v náchodské knihovně. Ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou a městem Hronov pořádá muzeum virtuální přednášky Univerzity třetího věku.

Služby veřejnosti

Muzejní archeolog provádí archeologické výzkumy, dohledy a související služby spojené s výkonem archeologické památkové péče v rozsahu okresu Náchod. Sbírkové předměty či archivní fondy jsou zájemcům z řad veřejnosti zpřístupňovány v badatelně muzea. Velkou část badatelských dotazů zodpovídají příslušní zaměstnanci muzea také po e-mailu či telefonu. Některé fondy jsou rovněž prezentovány on-line na muzejním webu.

Knihovna

Knihovna Muzea Náchodska je prezenčně přístupná široké veřejnosti. Ke studiu nabízí dokumenty regionálního charakteru, zejména z oblasti historie, přírodního a kulturního dědictví či díla význačných spisovatelů spjatých s regionem, historické tisky, rukopisy sbírkové povahy a dokumenty vztahující se k odborné činnosti muzea – především se vztahem k dějinám, archeologii, numismatice, etnografii, řemeslům, architektuře, výtvarnému i užitému umění či muzeologii. Na webu je k dispozici on-line katalog knihovny.

Ediční a publikační činnost

Muzeum je vydavatelem periodických (*Náchodské muzejní noviny*) i neperiodických publikací vztahujících se zpravidla k dějinám regionu.

Účast na konferencích

Odborní pracovníci muzea jsou pravidelnými účastníky odborných konferencí zaměřených na historická témata, konzervování, restaurování, archeologii, edukaci a vztahy s veřejností.

Mimořádné aktivity, projekty, novinky a zajímavosti

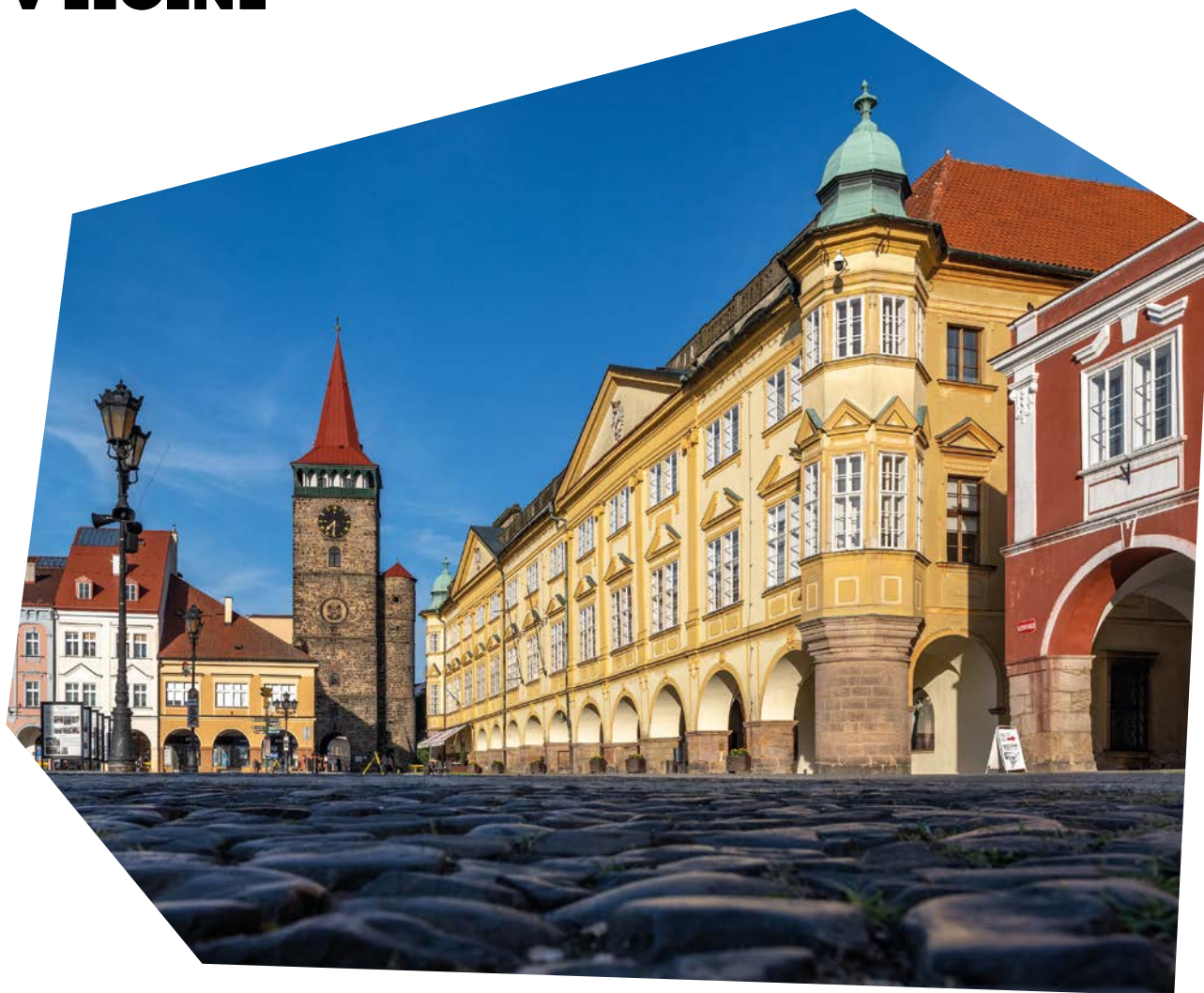
Umístění v příhraniční oblasti je výzvou ke spolupráci s polskými partnery. Společné projekty s muzeem realizovalo Muzeum Ziemi Kłodzkiej a Muzeum Kultury Ludowej Pogorza Sudeckiego.

Muzeum v současné době realizuje či bude realizovat řadu nových expozic. V roce 2022 se po tříleté rekonstrukci otevřela návštěvníkům Pevnost Dobrošov, při níž vzniklo zcela nové návštěvnické centrum s interaktivní expozicí. Konzervativnější, avšak moderně pojatou expozici připravilo muzeum do Čapkova mlýna – Staré papírny v Hronově, kde jsou formou street artu představeni hronovští rodáci. V první polovině roku 2023 byla otevřena nová expozice v polickém klášteře. Zároveň se muzeum zabývá novou edukační strategií, na kterou by měla rovněž navazovat strategie rozvoje publika a práce s veřejností.

Členství v odborných organizacích

Muzeum je členem Asociace muzeí a galerií ČR. Jednotliví pracovníci jsou členy organizací a rad souvisejících s jejich činností – International Centre for Archival Research, Východočeské archeologické komise apod.

REGIONÁLNÍ MUZEUM A GALERIE V JIČÍNĚ

Název organizace: Regionální muzeum a galerie v Jičíně

Adresa: Valdštejnovo nám. 1, 506 01, Jičín

Webové stránky: www.muzeumhry.cz

Ředitel: PhDr. Michal Babík

Slovo úvodem

Regionální muzeum a galerie v Jičíně je vlastivědnou regionální muzejní institucí. Od svého založení v polovině 80. let 19. století působí v podstatě kontinuálně, byť se několikrát muselo stěhovat. V roce 1948 se definitivně usídlilo v prostorách jičínského zámku, kde je najdete dodnes. Součástí organizace je také galerie, která nejdříve jako instituce v letech 1965–1986 fungovala samostatně (jako Galerie výtvarných umění Jičín). Od roku 1987 je ale již nedílnou součástí organizace.

Instituce působí v regionu okresu Jičín a regionální funkci se pokouší naplňovat mnoha způsoby – zajištěním archeologické památkové péče, spoluprací s městy a obcemi, publikační a výstavní činností a v neposlední řadě i edukačními aktivitami, které mají dopad na širší region.

Organizace se od počátku nového milénia profiluje jako interaktivní muzeum a používá podtitul „muzeum hry“. Tento koncept souvisí v prvním plánu především s dlouhodobou stálou expozicí, jejímž základem nejsou pouze strohé informace, ale především velké množství interaktivních prvků. Koncept hry je používán mnohovrstevnatě: instituci jde o to, aby hra byla chápána komplexně jako hra s informacemi, hra s vnímáním, hra s objevováním. Koncept muzea hry tak proniká i do dramaturgie krátkodobých výstav, edukace, ale i třeba propagačních aktivit.

Michal Babík

Sídlo organizace

Hlavním sídlem organizace je jičínský zámek, v jehož prostorech je umístěna stálá expozice muzea, ředitelství, kanceláře, dílny pracovníků muzea, depozitáře a také galerie, která slouží ke krátkodobým muzejním i galerijním výstavám.

Pobočky

Jako detašované pracoviště slouží muzeu areál v Robousích, skládající se z budovy bývalé fary a novostavby depozitáře, který vznikl v letech 2020–2021. Depozitář je centrálním úložištěm sbírky jičínského muzea a zároveň se zde nachází archeologické laboratorní pracoviště.

Organizační uspořádání instituce

V muzeu v současné době pracuje více než 20 stálých zaměstnanců. Kromě ekonomicko-provozního a výstavního úseku disponuje jičínské muzeum samostatným archeologickým pracovištěm a dále odbornými pracovišti historika, etnografa, přírodovědce, kunsthistorika a knihovníka. Tým odborných zaměstnanců doplňuje muzejní pedagog, konzervátor kovů a konzervátor dřeva.

Aktivity

Kromě provozování stálých expozic muzeum každý rok pořádá ve dvou výstavních prostorech cca 11 krátkodobých výstav. Jsou věnovány převážně regionálním tématům a výtvarným umělcům.

Další aktivity organizace jsou spjaty s jinou prezentační nebo popularizační prací, která souvisí s nejrůznějšími regionálními tématy, jako jsou přednášky, besedy, edukační programy, komentované prohlídky a publikační aktivity. Muzeum jako organizace oprávněná k provádění archeologických výzkumů obstarává archeologickou památkovou péči na území okresu Jičín.

Sbírkové fondy

Ve svých sbírkách spravuje muzeum více než 120 000 evidenčních záznamů. Sbíрка je vnitřně členěna na podsbírkou archeologickou, historickou, přírodovědnou a fotografickou. V rámci naplňování regionální funkce muzea se organizace aktivně zapojuje také do správy sbírek okolních měst a obcí.

Edukační činnost

Edukační aktivity jsou nedílnou součástí aktivit jičínského muzea. Působnost edukátorského pracoviště je široká a zahrnuje spolupráci s mateřskými, základními i středními školami z celého Jičínska. Činnosti edukátorského pracoviště lze rozdělit na komentované prohlídky výstav, přednášky, tvůrčí dílny a další. Svým významem výjimečné jsou školám určené edukační cykly, které mají v jičínském muzeu již dlouhou tradici a jejich cílem je představit dětem jičínskou historii, kulturu a přírodu, ale stejně tak i instituci samotnou.

Spolupráce s ostatními organizacemi

Jičínské muzeum aktivně spolupracuje s mnoha veřejnými a neziskovými organizacemi. Výrazná je spolupráce především s městskými i krajskými muzei v rámci Královéhradeckého kraje, s městem Jičín a Státním okresním archivem Jičín. Za tradiční lze považovat spolupráci s Pekařovou společností Českého ráje.

Služby veřejnosti

Organizace nabízí návštěvníkům prohlídky stálé expozice a krátkodobých výstav. Během hlavní turistické sezony jsou k dispozici komentované prohlídky valdštejského zámku či historického centra města. Pro veřejnost jsou dále pořádány nejrůznější akce, které souvisejí s odbornými aktivitami muzea, jako je Vítání ptačího zpěvu, Mezinárodní den archeologie, Mezinárodní den architektury, Café Muzeum a další.

Knihovna

Součástí muzea je také knihovna s badatelnou. Fond knihovny se dělí na sbírkové předměty především regionálního charakteru, kterých je přes 5000, rukopisy, staré tisky a duchovní a světské písně odbornou knihovnu. Svazky jsou veřejnosti přístupné v on-line katalogu knihovny.

Ediční a publikační činnost

Mezi pravidelné ediční počiny patří *Muzejní noviny*, které se monotematicky věnují dějinám, kultuře a přírodě vybrané obce na Jičínsku. Muzeum se společně s Muzeem Českého ráje

v Turnově a Státním okresním archivem v Semilech rovněž podílí na vydávání ročenky *Z Českého ráje a Podkrkonoší*. Kromě těchto periodik muzeum každoročně připravuje také monografie, katalogy k výstavám či edice.

Způsoby propagace

Svým způsobem výjimečná je tvorba krátkých propagačních videospotů, které vznikají v posledních letech a slouží k budování značky organizace. Za jejich tvorbu si muzeum odneslo již několik ocenění z festivalu MUSAIONfilm v Uherském Brodě a uspělo i na evropském festivalu muzejních filmů v Paříži. V duchu konceptu muzea hry se muzeum i ve fázi propagace snaží pracovat kreativně a invenčně.

Mimořádné aktivity, projekty, novinky a zajímavosti

Mezi výrazné úspěchy posledních let lze zařadit například velmi úspěšnou výstavu Divadla bratří Formanů *Konírna imaginární*, která se uskutečnila v létě 2018 v prostorách výstavní galerie. Kreativně pracovala s prostorem bývalé valdštejské konírny a sobě vlastním způsobem rozvíjela imaginaci.

V posledních letech se aktivity muzea napínají k realizaci nové stálé výstavní expozice. Za významný dlouhodobě připravovaný projekt považujeme přípravu komiksového zpracování dějin Jičínska.

Členství v odborných organizacích

Muzeum je členem Asociace muzeí a galerií České republiky. Ředitel je zároveň předsedou Královéhradecké krajské sekce tohoto sdružení. Jednotliví zaměstnanci muzea jsou pak zainteresováni a zapojeni do činnosti dalších oborových spolků či komisí. Dále je muzeum členem mezinárodní organizace ICOM.

OBCNĚ PROSPĚŠNĚ SPOLEČNOSTI

ARCHEOLOGIE

Archeopark Všešary

DIVADLA

Divadlo Drak a Mezinárodní institut figurálního divadla
Klicperovo divadlo

HUDBA

Filharmonie Hradec Králové

ARCHEOPARK VŠESTARY

Slovo úvodem

Archeopark pravěku Všestary je splněným snem o prezentaci pravěku. Lidé dnes méně čtou, proto vznikla expozice, která má ambici pravěk představit bez (zbytečně) odborných slov, zato hodně názorně: mimořádným modelem krajiny, replikami nástrojů bez patiny věků, venkovním muzeem v přírodě a hlavně důrazem na archeologický experiment, se kterým se zde návštěvník setká. Například je to výroba keramických nádob, slévání bronzu, výroba kamenných nástrojů. Mnohé z našich projektů jsou zcela původní a dávají nahlédnout do pravěku zevnitř a naživo. Archeopark se nebrání ani rozšířené realitě, ale myslím si, že lidé sem přicházejí kvůli tomu, s čím mohou být reálně v kontaktu.

Základními součástmi archeoparku pravěku jsou jeho venkovní a vnitřní část. Muzeum v přírodě tvoří konstrukce různých typů pravěkých domů (polozemnice, kůlový a roubený dům) a ukázky dílen (kovárna, hrnčírna, bronzárna, keramické pece), ale i způsoby pohřbívání a shromažďovací a rituální areály (rondel a kultovní strom). Krytý prostor archeologického výzkumu dává nahlédnout do zdrojů, ze kterých vytváří archeologie své poznání. Drtivá většina replik zbraní a nástrojů je prezentována ve vnitřní části v budově expozice, jejíž tři patra představují základní světy přírodních národů – podsvětí, zemi a nebe. V nich je zobrazen život pravěkých

lidí, ale i přehled období pravěku a zdroje archeologova poznání. Součástí budovy je výstavní sál s prezentací výsledků našich experimentů se zpracováním kamene a výsledků archeologického výzkumu, jenž předcházela stavbě dálnice mezi Hradcem Králové a Jaroměř. Šlo o nejrozsáhlejší terénní akci v Královéhradeckém kraji.

Archeopark má dvě cílové skupiny – veřejnost a školní exkurze. Jedna však nefunguje bez druhé. Nejednou žák přijde na návštěvu znovu – s rodiči, prarodiči či s kamarády. Jsme za to rádi, protože expozice archeoparku je díky své realističnosti určena všem věkovým kategoriím. Důležitou úlohu v Archeoparku hrají jeho zaměstnanci, kteří jsou mostem rychlé orientace v expozici či zdrojem informací, které se do ní jednoduše nevešly. Řadu současných učitelů přijíždějících se školními exkurzemi jsem učil, řada zástupců veřejnosti slyšela o našich projektech v médiích. Přesto je důležité, abychom se viděli na místě, tedy v „kulise pravěku“. Smyslem venkovní i vnitřní expozice je dojem, který v nás pravěk ještě nějaký čas po návratu domů zanechává. Ten neodbytný pocit, že tu naši předkové nebyli zbytečně. Že se od nich můžeme něco naučit, dnes možná ještě mnohem více než dříve. Že máme důvod být rádi za to, v jaké době žijeme. A to není málo.

Radomír Tichý

Název organizace: Archeopark Všestary, o. p. s.

Adresa: Všestary 238, 503 12 Všestary (u Hradce Králové)

Webové stránky: www.archeoparkvsestary.cz

Ředitel: doc. PhDr. Radomír Tichý, Ph.D.

Organizační uspořádání instituce

Ředitel a čtyři zaměstnanci.

Sbírkové fondy

Repliky pravěkých artefaktů a (re)konstrukce pravěkých objektů.

Edukační činnost

První cílovou skupinou jsou školní exkurze. Ty pomáhají učitelé prezentovat úvod do učiva pravěku s podporou autentického prostředí. Učitel při objednávkce sám vybírá zaměření exkurze, které by mu mělo pomoci doplnit výuku. Součástí programu jsou dotykové a vizuální součásti, které přispívají k upevnění informací. Exkurze využívají dobu od pondělí do pátku od dubna do června a od září do prosince.

Kroužky, kluby, spolky

Spolek experimentální archeologie, z. s., je sdružením příznivců v projektech archeologického experimentu. Vznikl v roce 1993.

Služby veřejnosti

Od jara do podzimu je otevřeno o víkendech (a v červenci a v srpnu mimo pondělky každý den) pro druhou cílovou skupinu, pro veřejnost. V minulosti byly tradiční součástí programu i akce zvané Dny živé archeologie. V posledních letech se ale ukázalo, že tvořit pevný kalendář návštěv je už dnes pro návštěvníky nereálné. Proto vznikají menší stálé programy se zásadou, že by neměl být den, kdy se lidé nesetkají s živými ukázkami.

Účast na konferencích

Každoročně se účastníme semináře Rekonstrukce archeologických objektů v Deštném v Orlických horách.

Mimořádné aktivity, projekty, novinky a zajímavosti

Některé projekty přesahují hranice areálu Archeoparku pravěku Všestary, protože se musejí odehrát jinde. Dobrým příkladem jsou expedice Monoxyllon, tedy pokusné plavby Středozemním mořem na dlabaném člunu. O výsledcích se

můžeme dozvědět z knih nebo z médií, ale v Archeoparku jsou uloženy čluny, na kterých jsme skutečně pluli stovky kilometrů na moři. V minulosti se odehrály již tři tyto expedice a jejich další realizace je otevřená. Poznání není zdaleka uzavřené.

Také druhý projekt se zpočátku odehrává mimo areál Archeoparku pravěku Všestary, a to ve chvílích, kdy svážíme suroviny k výrobě broušených kamenných nástrojů z různých koutů naší vlasti. Neolitické a eneolitické sekery, teslice a sekeromlaty tvoří podstatnou náplň depozitářů našich muzeí, ale my se snažíme více porozumět jejich výrobě a použití, a tedy i důvodům, kde se brala jejich prestiž v tehdejší společnosti. Za tím účelem vyrábíme brusy, otloukače, pilky a vrtáky a brousíme, vrtáme a řežeme jako v mladší a pozdní době kamenné. První, odborná část experimentu je neveřejná. Ta druhá už je určená při prezentaci i návštěvníkům.

Členství v odborných organizacích

EXARC – evropská asociace archeoparků. Náš archeopark patří k jejím zakládajícím členům.

DIVADLO DRAK A MEZINÁRODNÍ INSTITUT FIGURÁLNÍHO DIVADLA

Název organizace: Divadlo Drak a Mezinárodní institut figurálního divadla, o. p. s.

Adresa: Hradební 632, 500 03 Hradec Králové

Webové stránky: www.draktheatre.cz

Ředitel: MgA. Tomáš Jarkovský

Slovo úvodem

Divadlo Drak je tradiční hradeckou scénou, jejíž tvorba od počátku vychází nejen z tradice (východo)českého loutkářství, ale také z principu originální autorské tvorby pro děti i dospělé založené na imaginaci a neotřelé nápaditosti. Za svou historii bylo Divadlo Drak často průkopníkem nových metod a tvůrčích postupů a získalo četná ocenění u nás i v zahraničí. Inscenace Draku viděli během 60 let jeho existence diváci ve více než 650 městech a obcích nacházejících se v 38 různých zemích na pěti kontinentech (Evropa, Asie, Austrálie, Severní a Jižní Amerika). Tyto země mají v součtu 1 571 275 000 obyvatel, což představuje asi 21 % celosvětové populace, a mluví se v nich 34 různými úředními jazyky. Jejich celková rozloha je přibližně 59 425 774 km, tedy asi 12 % zemského povrchu, resp. zhruba 40 % zemské pevniny. Celkový součet vzdáleností jejich hlavních měst od Hradce Králové činí 119 155 km, což je zhruba trojnásobek délky rovníku či 200 000× prodloužená vzdálenost mezi Divadlem Drak a divadelní ubytovnou v Tomkově ulici nebo restaurací Na Hradě.

Těžištěm činnosti divadla je tvorba inscenací, které jsou určeny dětem a mládeži a jsou si vědomy svého diváka, nepovyšují se nad něj, ani se mu nepodbízejí, ale vedou s ním otevřený partnerský dialog. Jsme hrdými dědici loutkářských tradic, a proto považujeme za jednu ze svých klíčových povinností udržovat tento odkaz živý a inspirativní a pečovat tím o další vývoj loutkářského oboru. Stejně tak se ale cítíme být součástí hnutí alternativního divadla, a právě alternativní tendence jsou trvalým zdrojem inspirace pro naši tvorbu.

Tou se chceme obracet na co nejširší spektrum dětského a mladého publika, včetně specifických diváckých skupin, jako jsou např. dospívající.

Přijímáme ovšem i širší odpovědnost za celý obor, a proto vedle vlastní tvorby rozvíjíme spolupráci se vzdělávacími institucemi (KALD DAMU, KVD DAMU, JAMU ad.) a nezávislými soubory. Pro studenty pravidelně organizujeme stáže, nezávislým souborům nabízíme příležitosti v rámci našeho rezidenčního programu. Klíčovými aktivitami ve vztahu k uměleckým školám jsou pak vedle dalšího pravidelné mezinárodní setkání studentů uměleckých škol Gaudeamus Theatrum spolupřerané s KALD DAMU a projekt Klinika.

Promyšlenou koncepcí výstavních a edukačních programů chceme našim divákům-návštěvníkům otevírat také mimodivadelní kontext a poskytovat prostor a vedení k vlastní tvůrčí seberealizaci. Naším cílem je zároveň aktivně iniciovat dialog s veřejností z řad rodičů a především pedagogů, nabízet jim a spolu s nimi hledat způsoby, jak může Divadlo Drak coby otevřená kulturní instituce podpořit jejich výchovné a vzdělávací úsilí.

Jsme také institucí pevně ukotvenou v mezinárodním kontextu. Mezinárodní vztahy hodláme dále rozvíjet jednak prostřednictvím aktivní účasti na zahraničních festivalech a scénách, jednak spolupřeratelstvím festivalu Regiony – Mezinárodní divadelní festival Hradec Králové.

Tomáš Jarkovský

Pobočky

Divadlo Drak má dvě stálé scény. Hlavní scéna s klasickým kukátkovým uspořádáním se nachází v původní historické budově a má kapacitu 164 míst. V protější budově Labyrintu, která byla otevřena v roce 2010, je pak umístěna studiová scéna. Ta je koncipována jako variabilní blackbox a v závislosti na konkrétním uspořádání hlediště má kapacitu cca 80 diváků. Dále Drak disponuje vlastním šapitó s možností zatemnění. Součástí Labyrintu je ještě dvoupatrový výstavní prostor (do prvního patra je situována stálá expozice *Příběh Draku 1958–2018*, ve druhém běží program krátkodobých výstav), interaktivní Divadelní Laboratoř či zázemí pro lektorské oddělení.

Významnou část svých představení zároveň Drak odehraje na zájezdech po celé ČR i v zahraničí.

Organizační uspořádání instituce

Divadlo Drak je plnohodnotným repertoárovým divadlem s vlastním uměleckým souborem a kompletním organizačním i technickým zázemím. Statutárním orgánem organizace je ředitel. Dále se organizace člení na tři úseky: umělecko-technický, ekonomicko-provozní a úsek marketingu a produkce. Mezinárodní institut figurálního divadla je v rámci vnitřní struktury Divadla Drak organizátorem aktivit spojených s nejrůznějšími formami vzdělávání, zajišťuje experimentální umělecké projekty, výstavy, studijní stáže a rezidenční programy. V rámci vedlejší činnosti také provozujeme penzion Amátka.

Sbírkové fondy

Divadlo Drak disponuje bohatým archivem, fundusem a cenou sbírkou loutek ze svých historických inscenací.

Edukační činnost

Lektorské oddělení vzniklo v Draku v roce 2014. Jeho posláním je hledat nové cesty k propojování umění a vzdělávání a rozvíjet zejména diváckou gramotnost dětí i dospělých. Součástí lektorské nabídky Draku jsou různé formy metodické podpory nebo tvůrčí a výukové programy určené pro pedagogy, školní kolektivy i širokou veřejnost.

Ke všem inscenacím z repertoáru divadla či výstavám vznikají propracované metodické listy, které slouží jako podpora pedagogů pro jejich výchovně-vzdělávací úsilí. Máme ucelenou nabídku workshopů, jejichž část je navázána přímo na repertoár divadla, zatímco jiné se naopak soustředí na obecnější témata týkající se divadla, potažmo vůbec umění a tvorby jako takové. Široké veřejnosti nabízíme nejrůznější tvůrčí programy, a to jak ve formě pravidelných formátů, tak mimořádných akcí. Mezi nejoblíbenější pravidelné akce patří cyklus komponovaných tvůrčích odpolední Nedělání, dále Dračtení, letní bojovka *Za příběhem Draku*, *Noc divadel*, *Muzejní noc*, *Noc literatury* a další. Lektorský program je také vždy nedílnou součástí každé výstavy v Labyrintu.

V letních měsících Drak pořádá cyklus příměstských táborů a při divadle pod lektorským vedením celoročně působí dětský divadelní soubor.

Účast na konferencích

Divadlo Drak je pravidelným hostem řady mezinárodních festivalů u nás i v zahraničí. Naši zaměstnanci se také účastní odborných konferencí zaměřených na loutkové divadlo, divadlo pro děti a mládež či alternativní divadlo, ať už jako posluchači, či jako přednášející. Zároveň konference a panelové diskuse sami pořádáme, a to zejména ve spojitosti s velkými dlouhodobými projekty, jako jsou festival *Regiony*, setkání studentů *Gaudeamus Theatrum* nebo *Klinika*.

Mimořádné aktivity, projekty, novinky a zajímavosti

Regiony – Mezinárodní divadelní festival Hradec Králové (dříve festival *Divadlo evropských regionů* a *Open Air Program*) patří mezi nejvýznamnější kulturní události města Hradce Králové a představuje největší divadelní přehlídku v České republice. Divadlo Drak jej spolupořádá ve spolupráci s *Klicperovým divadlem* a kulturní neziskovou organizací *kontrapunkt*, z. ú. Festival přináší výjimečné kulturní zážitky a představuje pro mnohé soubory již tradiční událost na konci divadelní sezony. Jeho dramaturgie nabízí průřez současnou českou divadelní scénou od amatérských souborů, přes studentská představení a nezávislé profesionální soubory,

po inscenace renomovaných českých scén. Mimo to každoročně přiváží do Hradce Králové originální inscenace, které rezonují na současnou mezinárodní scéně a jsou v České republice uvedeny často vůbec poprvé.

Mezinárodní setkání studentů vysokých uměleckých škol Gaudeamus Theatrum, jež Divadlo Drak pořádá spolu s Katedrou alternativního a loutkového divadla DAMU, je mimořádnou akcí, která už si vybudovala svou silnou tradici. Dlouhodobě přispívá k prezentaci českého divadla v zahraničí, navazování nových kontaktů s nastupující generací tvůrců a sdílení zkušeností a nových přístupů v divadelní tvorbě v oblasti alternativního a loutkového divadla v mezinárodním kontextu. Setkání se každoročně účastní studenti vysokých divadelních škol – v předchozích letech např. JAMU Brno, VŠMU Bratislava, Státní univerzita hudby a múzických umění Stuttgart (Německo), Katedra umění loutkového herectví v Białymstoku (Polsko), Národní akademie dramatického umění Aleksandra Zelwerowicze ve Varšavě (Polsko), Univerzita umění v Târgu-Mureș (Rumunsko), Škola vizuálního divadla v Jeruzalémě (Izrael).

Klinika je společný projekt Divadla Drak a Katedry výchovné dramatiky DAMU. Jeho cílem je vybudovat a v praxi ověřit nový typ školního pracoviště pro studenty uměleckých oborů. Inspirací projektu jsou klinická pracoviště pedagogických nebo lékařských fakult. Divadlo Drak v jeho rámci poskytuje studentům celoroční zázemí a praktické impulsy pro jejich studium. Nabízí jim témata pro jejich seminární či závěrečné práce, jejichž praktickou část je možno realizovat přímo v divadle. Každoročním vrcholem projektu je Kliniký týden v Draku, kdy se u nás studenti i pedagogové seznamují s divadelní praxí, poznávají jednotlivá pracoviště divadla a jsou pro ně organizovány tematické přednášky či workshopy.

Pro studenty uměleckých škol máme vytvořený program stáží a rezidenční program. Ten je otevřen i souborům z oblasti nezávislého alternativního divadla.

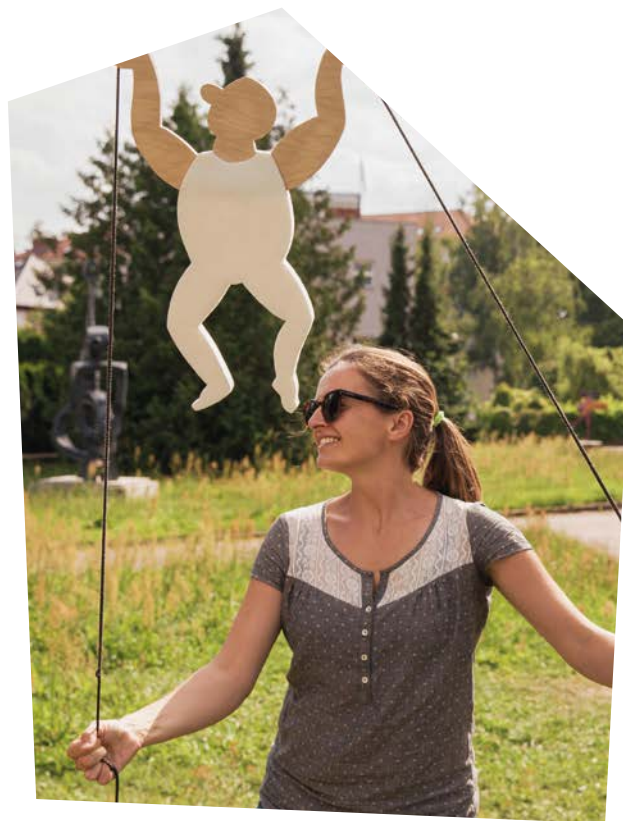
Ve spolupráci se statutárním městem Hradcem Králové pořádáme pravidelná vítání občánků.

Poskytujeme také prostory a technické zázemí dalším významným akcím – amatérským divadelním přehlídkám AUDIMAFOR, Východočeská loutkářská přehlídka a Dětská

scéna (ve spolupráci s Centrem uměleckých aktivit), dále festivalům Entreé k tanci (HKVS), Jazz Goes to Town (kontrapunkt, z. ú.), Mezikrajové přehlídce OTEVŘENO (Evropské centrum pantomimy neslyšících), festivalu hudebního divadla studentských souborů Prkna (Hudební mládež ČR) a dalším. Úzce spolupracujeme s Rodinným centrem Amátka, které sídlí v našich prostorách.

Členství v odborných organizacích

Divadlo Drak je členem mezinárodních organizací UNIMA (Mezinárodní loutkářská unie) a ASSITEJ (Mezinárodní asociace divadel pro děti a mládež), dále Asociace profesionálních divadel ČR a Asociace divadelních lektorů. Labyrint Divadla Drak je členem mezinárodní sítě Hands on! International Association of Children in Museum a Asociace muzeí a galerií ČR.

KLICPEROVO DIVADLO

Slovo úvodem

Klicperovo divadlo v Hradci Králové je respektovanou profesionální činoherní scénou s více než 130letou tradicí. Svě jméno získalo po dramatikovi Václavu Klimentu Klicperovi, který v Hradci Králové během svého života působil. Profesionální soubor v Klicperově divadle působí od roku 1949, největších úspěchů divadlo dosáhlo po roce 1989. Čtyřikrát získalo ocenění Divadlo roku České republiky, a to na základě prestižní ankety Nadace Alfréda Radoka.

Klicperovo divadlo stálo u zrodu festivalu Regiony, který během své téměř třicetileté historie získal punc největší divadelní události v České republice. Dalším tradičním festivalem je podzimní Čekání na Václava.

Ve foyer divadla najdete Galerii U Klicperů, která pro každou divadelní sezonu připravuje sérii výstav malířů, grafiků i sochařů. Klicperovo divadlo se těší stálé přízni svých diváků nejen na domovské scéně. Svou dramaturgií je zaměřené na širokou diváckou obec. Je častým hostem prestižních festivalů v České republice i v zahraničí, kde reprezentuje českou divadelní kulturu. Každoročně umělecký soubor nastuduje šest až sedm premiér.

Proč byste měli královéhradecké Klicperovo divadlo navštívit? Divadlo na rozdíl od filmu nebo televize přináší unikátní divácký zážitek. Právě divadelní kouzlo totiž vzniká pouze partnerstvím mezi herci na jevišti a diváky v hledišti. Přijďte se o tom přesvědčit na vlastní kůži. Těšíme se na setkávání s vámi v Klicperově divadle!

Eva Mikulková

Název organizace: Klicperovo divadlo, o. p. s.
Adresa: Dlouhá 99/9, 500 03 Hradec Králové
Webové stránky: www.klicperovodivadlo.cz
Ředitel: Ing. Eva Mikulková

Klicperovo divadlo
Hradec Králové

Pobočky

Soubor divadla působí na čtyřech scénách – hlavní scéna má kapacitu 382 míst, Studio Beseda 130 míst, komorní scéna V podkroví 50 míst a letní scéna 300 míst. Obchodní oddělení sídlí v samostatných prostorech, kde dochází nejen k prodeji vstupenek, ale které umožňují pořádání menších besed či tiskových konferencí. Divadlo má i vlastní půjčovnu kostýmů pro veřejnost.

Organizační uspořádání instituce

Klicperovo divadlo je podobně jako některé další kulturní instituce v Hradci Králové obecně prospěšnou společností. V čele instituce stojí ředitelka, která má čtyři náměstky. Ti mají na starosti vedení uměleckého souboru, umělecko-technický provoz spolu s výrobou, ekonomiku spolu s ostatním provozem a propagaci spolu se stykem s veřejností. Jednotlivé úseky mezi sebou úzce spolupracují. Klíčovým pro provoz divadla se stává dramaturgický plán (plán premiér), který sestavuje umělecký šéf spolu s dramaturgy. Od něj se pak odvíjí rozpočet jednotlivých inscenací i plán výroby, jelikož si divadlo vyrábí veškeré dekorace a kostýmy ve vlastních dílnách. Samotný provoz divadla pak definuje především hrací a zkouškový plán, který sestavuje tajemnice uměleckého souboru ve spolupráci s obchodním oddělením.

Sbírkové fondy

Klicperovo divadlo využívá především svůj bohatý fundus, který zahrnuje kostýmy, rekvizity, nábytek i další dekorace. Tyto fundusy umožňují jednak redukovat rozpočty nových inscenací, zároveň slouží i jako sbírka historických či netradičních předmětů, které by bylo jinak velmi obtížné nebo nákladné sehnat. Divadlo má zároveň sbírku fotografií z inscenací od roku 1949, kdy vznikl profesionální soubor.

Edukační činnost

Důležitou funkcí Klicperova divadla, ke které se hrdě hlásí, je výchova dalších generací studentů. Ti mohou díky pravidelné návštěvě divadla získat široký kulturní rozhled a seznámí se se stěžejními díly světové i české literatury, jež jsou a budou nedílnou součástí dramaturgie Klicperova divadla. Kooperace

se školami má jasný cíl – společně vychovat další generaci diváků, pro kterou bude návštěva divadelního představení, stejně jako koncertu či výstavy samozřejmou součástí jejich společenského života.

Klicperovo divadlo dává také prostor studentům herectví na uměleckých školách, ti mají možnost vystupovat na scénách Klicperova divadla v rámci festivalu Regiony.

Služby veřejnosti

Klicperovo divadlo je ze své podstaty „veřejnoprávní médium“ a jeho cílem je udržet si co nejširší spektrum publika napříč sociálními a sociologickými vrstvami populace. Motto divadla proto zní: „Vaše divadlo je tu pro vás“, a vystihuje myšlenku maximální otevřenosti. V Klicperově divadle by si každý divák měl najít svou oblíbenou inscenaci.

Moderní divadlo by se nemělo uzavírat pouze do tvorby divadelních inscenací, a proto se i Klicperovo divadlo otevírá tzv. do ulice – tedy i pro diváky, kteří do divadla pravidelně nechodí. Tyto návštěvníky oslovuje pravidelnými výstavami ve foyer divadla, prohlídkami divadelního zákulisí či koncerty. Klicperovo divadlo nabízí divákům také půjčovnu kostýmů.

Ediční a publikační činnost

Klicperovo divadlo uvádí během divadelní sezony šest až sedm premiér. Ke každé premiéře je pro diváky připravován samostatný tištěný program, který ve formě šestnáctistránkové brožury přináší dramaturgický úvod k dané inscenaci. Programy v ceně 19 Kč je možné zakoupit před každým představením.

Publikační činnost se v době pandemie přesunula i do online prostoru a vznikl nový pořad Pot&Lesk, který vychází formou audio podcastů a případných video bonusů. Tyto podcasty si kladou za cíl prostřednictvím zajímavých hostů přiblížit některá z témat, jimž se věnují jednotlivé inscenace Klicperova divadla.

Mimořádné aktivity, projekty, novinky, zajímavosti

Klicperovo divadlo je především pořadatelem dvou velkých a v českém i mezinárodním kontextu významných festivalů. Oba festivaly mají velkou tradici. Zejména červnový mezinárodní divadelní festival Regiony (dříve Divadlo evropských regionů) je neopakovatelnou akcí v celém středoevropském kontextu. Podzimní festival Čekání na Václava pak přináší možnost zhlédnout v krátkém čase to nejlepší, co v uplynulé sezoně vzniklo v divadlech v České republice a na Slovensku. Oba festivaly představují významnou kulturní událost pro celý region a i v příštích sezonách budou plnit svou hlavní funkci – setkání lidí různých kultur a různých názorů na demokratické platformě, kterou divadlo bezesporu je.

Kromě festivalů se divadlo připojuje i k dalším významným událostem a projektům. Tradičním se již stal happening, jenž se odehrává v podvečer 17. listopadu před budovou hlavní scény i uvnitř. Připomíná události let 1939 a 1989.

Další významnou událostí je Noc divadel, které se Klicperovo divadlo účastní od jejich počátků v České republice. Noc divadel je součástí mezinárodního projektu European Theatre Night, jež v roce 2008 odstartovala chorvatská Noč kazališta. Myšlenka společného divadelního svátku se postupně rozšířila do více než desítky evropských zemí a v České republice je největším projektem v rámci European Theatre Night.

Členství v odborných organizacích

Klicperovo divadlo je členem Asociace profesionálních divadel, jejímž předmětem činnosti a cílem je vzájemná spolupráce a pomoc všech členů. APD poskytuje prostor pro společné konzultace statutárních zástupců a sdílení informací z činnosti jednotlivých divadel či výměnu zkušeností.

FILHARMONIE HRADEC KRÁLOVÉ

Název organizace: Filharmonie Hradec Králové, o. p. s.

Adresa: Eliščíno nábřeží 777, 500 03 Hradec Králové

Webové stránky: www.fhk.cz

Ředitel: Bc. Vladimír Šrámek

Slovo úvodem

Filharmonie Hradec Králové (FHK) byla založena v roce 1978 pod názvem Orchester města Hradec Králové, o rok později bylo těleso přejmenováno na Symfonický orchestr Hradec Králové, v roce 1987 na Státní symfonický orchestr Hradec Králové. Od vzniku České republiky (1. ledna 1993) nese orchestr název Filharmonie Hradec Králové vyjadřující historickou kontinuitu sahající přes Filharmonii Sokola v Hradci Králové (1921–1965) až k Filharmonické jednotě činné ve městě od roku 1887.

Významné období uměleckého rozkvětu tělesa je spojeno se jménem prof. Františka Vajnara, který s orchestrem pracoval jako šéfdirigent nepřetržitě od roku 1991 až do roku 2001, kdy byl jmenován čestným šéfdirigentem tělesa. V letech 2001–2012 působil na postu šéfdirigenta tělesa Ondřej Kukul, v letech 2012–2018 Andreas Sebastian Weiser. Od sezony 2018/2019 je šéfdirigentem FHK významný švýcarský dirigent Kaspar Zehnder.

FHK vystoupila na pódii významných koncertních sál Evropy (Grosser Musikvereinssaal ve Vídni, Gewandhaus v Lipsku, Victoria Hall v Ženevě, Queen Elizabeth Hall v Antverpách, Tonhalle v Düsseldorfu, Neue Flora v Hamburku, KKL v Luzernu aj.), účinkovala v Belgii, Francii, Itálii, Německu, Nizozemí, Polsku, Rakousku, Španělsku a švýcarském Murtenu.

Vybrané koncerty jsou přenášeny Českou televizí, Televizí Noe a Českým rozhlasem. Dosaženou interpretační kvalitou orchestru dokumentují četné CD nahrávky pro tuzemské i zahraniční společnosti nebo pro Český rozhlas. FHK účinkuje na významných festivalech (Pražské jaro, Smetanova Litomyšl, Janáčkovy Hukvaldy, Český Krumlov aj.).

Od roku 2005 pořádá FHK ve spolupráci s Českým rozhlasem Vltava unikátní festival Hudební fórum Hradec Králové, v rámci kterého provedla české premiéry děl Schnittkeho, Pendereckého, Henzeho, Kančeliho, Gubajduliny, Corigliana, Tan Duna, Pärta a dalších. Všechny koncerty Hudebního fóra pravidelně živě přenáší Český rozhlas Vltava.

FHK se také dlouhodobě věnuje oslovování mladšího publika, prolínání hudebních žánrů a koncertům typu crossover. Proč byste měli FHK navštívit? Protože je to jedinečná příležitost naplno zažít podmanivý zvuk symfonického orchestru a ponořit se do neopakovatelné atmosféry živého kontaktu mezi skladatelem, hudebníkem, hudebním nástrojem a posluchačem. Je to jedinečná příležitost přesvědčit se na vlastní kůži, že bez hudby v životě každého něco podstatného chybí...

Vladimír Šrámek

Mistrovské varhany

Se stavbou mistrovských varhan bylo počítáno již při rekonstrukci a otevření nového, moderního sálu Filharmonie Hradec Králové v roce 2005. Inaugurační koncert nových varhan se konal v roce 2018. Od té doby tvoří mistrovské koncertní varhany unikátní hudební prostor, který je schopen plnit všechny koncertní, scénické i nahrávací účely a jehož provoz lze beze zbytku vytížit všemi hudebními aktivitami. Navíc má i nadstandardní reprezentativní funkci. Varhany v sále FHK nyní umožňují uvedení varhanních děl v celé šíři záběru, včetně titulů se zapojením velkého symfonického orchestru a také titulů jiného než prvořadě duchovního charakteru. Nástroj má dělenou varhanní skříň. Ta je umístěna po obou stranách jevištních portálů tak, aby nepůsobila dominantním dojmem a vrůstala do moderního prostoru hlediště. Neomezuje tedy ani možnosti uvádění scénických hudebních forem.

Edukační činnost

Jedním ze základních úkolů a poslání FHK je i edukační činnost přiblížení světa klasické hudby mladému publiku. FHK pořádá dopolední koncerty, které jsou určeny zejména školním skupinám. Těmto koncertům předchází úvodní výkladové slovo, nebo jsou samotné koncerty provázeny výkladem např. dirigenta, moderátora. Velmi se osvědčila dlouholetá spolupráce se skvělým popularizátorem klasické hudby a šéfredaktorem stanice Českého rozhlasu D-dur panem Lukášem Hurníkem. Právě ve spolupráci s ním připravila FHK i cyklus 12 edukativních pořadů s výkladem bernsteinovského typu k vybraným skladbám. Cyklus nese název Klasika zvenčí a zevnitř. V rámci něho Lukáš Hurník rozebírá známé skladby, zkoumá je a upozorňuje na jejich zajímavosti, a nakonec jsou skladby představeny – už obeznamenému posluchači – jako celek.

V součinnosti se základními i středními školami FHK zve studenty a žáky také na prohlídku budovy v rámci zkoušek a příprav na koncerty, otevírá jim i možnost účasti na generálních zkouškách. FHK natočila i několik poutavých DVD s podtitulem *Leoš Janáček – seznamte se*. Ty mohou učitelé hudební výchovy využívat při svých hodinách.

V roce 2021 se FHK ve spolupráci s Divadlem Drak, Klicperovým divadlem, Galeríí moderního umění, Muzeem východních Čech a Bio Central zapojila do letní hry Hradecká kulturní pátračka, která měla za cíl obeznámit návštěvníky s různými kulturními institucemi ve městě. Pro širokou veřejnost jsou určeny Dny otevřených dveří.

Přednášky a besedy

Abonentům tzv. bílé řady nabízí FHK možnost návštěvy besedy s některým z hudebních odborníků. Tato beseda se koná vždy před koncertem v kavárně FHK. Besedy se konají pravidelně již od roku 2005, pravidelně se jich účastní více než 50 zájemců a těší se velké oblibě. Jak by také ne, vždyť Lukáš Hurník i jeho hosté dokáží vždy zaujmout.

Pro menší posluchače a jejich rodiče či prarodiče jsou určeny sobotní odpolední koncerty tzv. oranžové abonentní řady.

Služby veřejnosti

Základním posláním FHK je rozvíjet živé kulturní a hudební dědictví a zpřístupnit je pro širokou veřejnost. Vedle toho, díky renovované budově, kde orchestr sídlí, nabízí FHK i možnost pronájmu sálu jiným agenturám, společnostem i školám pro účely pořádání koncertních, divadelních a dalších představení.

Notový archiv

Pro svoji činnost využívá orchestr i svůj notový archiv, který čítá bezmála 3000 titulů. V rámci spolupráce profesionálních orchestrů v České republice funguje i meziorchestrální archivní výpůjční služba. Přesto ale musí FHK z důvodu udržení zajímavé dramaturgie i z důvodů legislativních využívat služby externích vydavatelství.

Mimořádné aktivity, projekty, novinky a zajímavosti

Festival Hudební fórum Hradec Králové od roku 2005 pořádá FHK ve spolupráci s Českým rozhlasem Vltava. Jeho snahou je vytvářet reprezentativní panorama děl druhé poloviny 20. století a počátku 21. století. Festival si již vydobyl své místo na české hudební scéně a je stále známější i v zahraničí. Jeho koncerty díky jejich atraktivitě i vysoké interpretační

úrovni vysílá Český rozhlas v přímém přenosu nebo je přebírá Evropská vysílací unie (EBU) do své sítě. Dramaturgie festivalu je postavena především na orchestrálních a velkoplošných dílech soudobých světových autorů. Hudba je propojována s moderními technologiemi – světelným designem, animacemi, videoprojekcí, vizuálními technologiemi a s pohybovou složkou. Pro festival je charakteristická také spolupráce s univerzitními katedrami uměleckého zaměření.

Hradecký memoriál „Nepromlčeno“ – moderní historie hudbou, slovem a obrazem – je rojekt, který FHK zastřešuje a pořádá ve spolupráci s Pedagogickou fakultou Univerzity Hradec Králové a organizací Post Bellum.

Základní ideou projektu je toto téma: Svoboda a demokracie nejsou samozřejmé a pohled do okolního světa nám dává za pravdu. Stále jsou zde lidé, kteří se snaží na cizí úkor získat neoprávněnou moc rozhodování o osudech druhých. Jsou zde líbíví demagogové nabízející nesplnitelné, samozvaní mesiáši pořádku, kteří napraví vše špatné, a autoritářští vůdcové s touhou vládnout pevnou rukou pro „blaho nás všech“.

Tento projekt má za cíl připomenout si historické zkušenosti a osudy a konfrontovat je s dnešní realitou, abychom si tak lépe uvědomili křehkost a zranitelnost demokracie.

Členství v odborných organizacích

FHK je členem ASOPS – Asociace symfonických orchestrů a pěveckých sborů ČR.

Putování za kulturou a uměním

Kulturní organizace zřizované nebo spoluzaložené Královéhradeckým krajem

**Královéhradecký kraj
Pivovarské náměstí 1245, 500 03 Hradec Králové**

Náklad: 1 650 ks

Fotografie: David Taneček, Tomáš Menec

Grafická úprava: Upupæpop

Tisk: Fronte tiskárny

Vydání první

2023

